Ч. 207 (14.750). Львів, неділя 19. вересня 1937. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні: 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.080.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ. У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч. У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Протибольшевицький рух на всій Україні.

НА СХІДНИХ ОКРАЇНАХ.

В Калушкіно (в Озівсько-чорноморському краю) почався процес проти 7-ох членів „контрреволюційної" диверсантської організації, що вела шкідницьку акцію в колгоспах, виконувала терористичні акти і підготовлювала погром червоної армії на випадок війни. Між обвинуваченими є голова і секретар районового виконавчого комітету, політичний начальник тракторної стації, начальник районового рільничого виділу та інші.

Небаром відбудеться в Калушкіно ще один подібний процес. (ПАТ).

НА ПОДІЛЛІ.

ГПУ арештувало цілу президію виконавчого комітету виницької округи: Трилінського, Смолянського, Літвінова й інших та редакторів щоденника „Большевицька Правда" Капцана, Пейсехмана, Геземана і Воробєва. Їм закидують шкідництво і троцькізм. (АТЕ).

У ДОНЕЧЧИНІ.

Урядова ревізія, що мала прослідити причину зменшення продукції вугілля в Донеччині, викрила там велику „шкідницьку акцію". Річний плян будови нових копалень виконано там лише на 39 проц., зате, видатки перевищили на 5,168.000 рублів буджет. Ні одної копальні не викінчено: розпочаті копальні залишають „у консервації" та беруться до будови нових. Як подає преса, „виновників арештовано і вони потерплять як найбільш сувору кару." (АТЕ).

Плавба на Чорному Морі загрожена.

Власники кораблів щораз то більше занепокоєні рухом совєтських кораблів на Чорному Морі. Як подають з Констанци, страх перед торпедами поважно ослабив плавбу на Чорному Морі. У нафтовому басені в Констанці рух постійно маліє від 10-ох днів. Британські кораблі, що стоять у чорноморських пристанях, дістали наказ вивішувати дуже великі національні прапори, щоби підводні судна здалека їх помітили.

Залога грецького корабля „Пегаз" стрінула 2 совітські підводні судна далеко від берегів.

БОЛЬШЕВИКИ ЗАНЯЛИ ІТАЛІЙСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

Як подають з Констанци, влада совітської пристані Батум засеквеструвала італійський торговельний пароплав, який там стояв. Це мабуть має бути застав за шкоди, заподіяні совітській фльоті буцімто італійськими підводними суднами.

Большевики заборонили італійським кораблям причалювати до їхніх пристаней.

——o——

Валєнсійський уряд хоче зревольтувати цілу Европу.

Б. голова валєнсійського уряду, теперішній делеґат на міжнародній зїзд професійних спілок у Парижі, Лярґо Кабаллеро, заявив у інтерву представникові „Матена", що коли Ліґа Націй рішучо не виступить в обороні червоної Еспанії, „еспанський нарід" звернеться до обох Інтернаціоналів з домаганням, щоби через обєднані організації перевели „безпосередню акцію" у всіх державах та цим способом змусили демократичні уряди до боротьби з фашизмом.

БАРСЕЛЬОНА НЕ ВЕДЕ ПЕРЕГОВОРІВ ЗІ САЛЯМАНКОЮ.

Барсельонські офіційні кола рішуче заперечують вістки, які недавно появилися, немовби валєнсійський уряд переговорював з еспанським національним урядом у справі капітуляції.

Дзядек і татічек.

Пілсудський і Масарик.

Львів, 18. вересня 1937.

На сторінки історії не тільки свого власного народу перейшли на наших очах дві великі індивідуальности, два ґеніяльні відновники і творці та керманичі своїх держав — Йосиф Пілсудський і Тома Масарик. Дві історичні постаті наших часів, що своєю діяльністю захопили і частину нашої історії та заважили на нашій долі. Два зовсім ріжні типи, ріжні не лише походженням і середовищем, у якому вродилися, зростали й ділали, але і своєю внутрішньою психольогією, зацікавленням, поглядом на світ і його появи та людей, способом і кольоритом своєї діяльности та безпосереднім відношенням до подій і світа.

Підпольний конспіратор, соціялістичний партійний діяч, якому не чужа терористична, [illegible], тайний організатор збройної сили проти гнобителя своєї батьківщини, полководець першого національного війська ще у чужій державі, творець армії і конструктор відновленої власної держави, перший військовий маршал Польщі і переможець над східною навалою, по суті польський націоналіст без якоїнебудь зоольогічної закраски, зненавиджений і поборюваний до кінця життя та ще й після смерти частиною власного громадянства — це Йосиф Пілсудський. Далекий від підпілля, ще дальший від партійної злоби і невирозумілости, хоч при цьому довголітній парляментарний діяч і публіцист, зрівноважений професор фільософ і політик в одній особі з питомою собі оригінальною політичною думкою, виховник молодого покоління і цілої нації, творець держави, патріот з найбільшою дозою гуманности і духа вселюдської культури, величаний і шанований своїм і чужим громадянством — це знову Тома Масарик. Якщоб можна назвати їх святцями,

го Пілсудський залишиться тільки і лише польським національним святим, коли Масарик буде святим свого народу і цілого культурного світа.

Для дослідників-історикь обі постаті — і Пілсудського і Масарика — будуть завжди цікавою темою наукових дослідів і творчости. Є і будуть такі, що напишуть обширні джерельні монографії та подадуть синтетичні висновки у паралелі обох вождів двох народів. Ми приглянемось нині коротко тій їх діяльности, що так чи інакше торкалась нас чи пак нашої найновішої історії.

Йосиф Пілсудський, молодший на 17 літ від Масарика, вродився на білоруській етнографічній території у поміщицькій сімї з живими традиціями збройних зривів проти московського поневолення Польщі. Національні традиції і безкомпромісову ненависть до московського наїздника виссав він вже з грудей своєї матери, великої польської патріотки, що у польському патріотизмі виховала свої численні діти. З роду шляхтич, не знав Пілсудський у своїй молодости матеріяльних злиднів і в школі не потребував перебиватися тяжко власними силами. Московська школа і безпощадний московський режім після свіжого ще в памяті сучасників здавлення останнього польського повстання з 1863. р. розпалили у Пілсудського ще більше його і так горячий польський патріотизм і дали товчок до протимосковської діяльности в цілому його житті. Вони теж і спричинили, що Пілсудський ще як молоденький студент I. року медицини у харківському університеті на Україні пішов у підпілля і загальним тодішнім звичаєм пристав до соціялістичного руху. Одначе не пристав, як польський національний патріот, до московської соціялістичної організації, що робили зправила наші тодішні молоді земляки.

Мав за собою визначну революційну каріеру. Організатор польської соціялістичної партії (ППС) і редактор її нелегального органу „Робітнік", перший організатор боївок проти московського окупанта, попав у московську вязницю, з якої чудом удалося йому втекти. Як член підпілля жив конспіративно, що й залишило по собі деякі психічні риси до кінця життя. Боровся і з тоді пануючим у Конгресівці курсом угодовства, репрезентованим головно народовою демократією і деякими другами духовенства. Вони теж не щадили Пілсудського і у відновленій Польщі, не щадять і сьогодні по його смерти.

Історична заслуга Пілсудського — створення польських легіонів, яких став командантом під популярною назвою „дзядка" при чинній підтримці Начального Народового Комітету в Кракові. Як ворог Москви співпрацював з центральними державами, головно з Австрією, яка допомогла створити легіони. Поріжнився потім з ними і був вязнем Магдебурга. Став опісля першим начальником польської держави і першим маршалом Польщі, переможцем над большевиками і від 1926. р. фактичним диктатором та реорганізатором Польщі. Не лякався навіть найбільше різких форм — згадатиб хоч би Берестя, ну і події у Східній Галичині з осени 1930. р. Внутрішня реорганізація скінчилася скріпленням армії та теперішньою конституцією, зовнішня політика союзом з гітлерівською Німеччиною з виразним наставленням проти большевицької Москви.

Протимосковське наставлення Пілсудського було теж джерелом його українських ходів, завершених квітневою варшавською умовою в 1920. р. з урядом УНР і походом на Київ. Уважав інтересом Польщі істнування самостійної і незалежної Української Держави як противаги Москві. Подрібних плянів його української концепції покищо не знаємо. Після рижського миру дуже мало цікавився українською справою і навіть як кількакратний керманич уряду не старався знайти звязків з парляментарною репрезентацією українців у Польщі і чимнебудь причинитися до розвязки польсько-української справи в границях Польщі, хоч нею безвідкличною кермував останніх 9 літ свого життя. А всеж таки залишиться він і на сторінках нашої історії у кожному випадку не як ворог нашого національно-державного визволення і як живий приклад безнастанної та остаточно успішної протимосковської боротьби. З цього огляду його життєпис для нас буде завжди дуже повчальний і в неодному таки симпатичний сам його тип.

Тома Масарик у неодному антитеза Пілсудського. Син пролетаря — словацького візника і німецької зарібниці, зазнав нужди від раннього дитинства. Уроджений на моравсько-словацькому пограниччі, з німецької школи чудом виніс славянську душу. Науки скінчив власними силами у віденському університеті, що тоді мав славу ліберального, доступного для всіх славян. І став професором стислої фільософії у новоствореному чеському університеті в Празі мало що скоріше, як став там про-

ФР. ПОРҐЕС

Поступ назад.

Легким ударом крил Маріянна осіла на терасі свого даху. Вужковатий пропелер шумів тихесенько. З літака вискочила струнка дівчина у спортовім костюмі і підійшла просто до дверей свого мешкання. Кімната була притемнена; у кутку якийсь мужчина говорив у простір доповнюючи свою промову жестами.

— Гальо! Гельґар! — крикнула дівчина.

— Гальо, Маріянно! — і вже в освіченій кімнаті показався молодий мужчина. — Вибач мені: я приглядався саме змаганням на стадіоні. Дивне, що я не доглянув твоєї особи, коли ти літала над грищем.

— Це булоб трудно! Я сиділа в ляборатрії у газовій масці. До моєї ляборатрії трудне булоб вмурувати телевізійний апарат. А я працюючи — мовчу, мене не чути.

— Ах, щоб ти вже раз позбулася своєї клятої професії!

— Ти знаєш, що я можу бути без праці. Ти теж був раніше тої самої думки, заки ти познайомився з тим божевільним Періґотом, якому так сліпо віриш.

— Це інтеліґентна людина!

— Божевільний чудак, що не відповідає нашим часам. Саме, коли я летіла сюди, помітила маленький домик...

— З садочком?

—Чи так колись називали збірник квітів?

— Колись у містах були сади з травниками і грядками, дерева в них, навіть цілі левади. Періґо оповідав мені дуже точно, як це виглядало: вичитав у книжках. Він придумав спосіб, як поміж сталевими стінами може рости зелень, навіть малесеньке деревце. Він пропонує додавати до них одну таку площину...

— Смішна історія! Не розумію, як у наших часах може розумна людина займатися такими дрібницями? Чи 2137-ий рік не дає нам досить клопотів? Летунська армія Східньої Азії чекає тільки на знак, щоб напасти на нас. Мирові переговори не дають ніякого позитивного висліду... Приготовування до одногодинного стратосферичного перелету Америка—Европа припинені, бо показалось, що нове хемічне топливо ще не зовсім певне, а блакитний ґаз ЦТ ище не готовий. А діти з реторт? — усе ще справа невирішена. На сто народин ледви трицять удатні.

— Періґо твердить, що єдиний рятунок вернутись до природних народин! — сказав Гельґар.

— Так? — закричала Маріянна — на те, щоб жінки не могли виконувати своєї професійної праці?

— Періґо твердить, що чоловіки повинні працювати на своїх жінок!

— Ага, то на його думку жінки повинні втратити свою незалежність і після двісті років свободи знову стати рабинями мужчин?

— Але ж ні! Тоді мужчини саме булиб рабами жінок, як це було у минулих віках.

— А я гадаю, що ані жінка ані мужчина не повинні тратити своєї людської гідности і свободи...

— Яка гідність і свобода? — кричав Гельґар — ми всі вічно заняті по бюрах, фабриках і ляборатріях, хоч апарати „роботів" нібито працюють на нас... Уночі всі ви жінки виходите із своїх машинових робітень такі перетомлені, що мусите зажнвати нервокапутін, щоб заснути. Періґо хоче покінчити з цим безглуздям!

— Ясна річ — відповіла Маріянна — він на все має час. Кажуть, що він і досі носить якийсь прадідний годинник замість секундника. З нього сміються діти, бо він ходить пішки, коли нині навіть шостилітні мармизи мають свої авта. Кажуть, що він має намір купити собі коня, бо чув, що ще в якомусь цирку показують цю передпотопову дивовижу. А вранці миється звичайною водою, бо каже, що наші хемічні засоби чистоти негиґієнічні!

Маріянна аж почервоніла від обурення.

— Ах, яка ти гарна! — сказав Гельґар. — Чи ти віриш, що я щойно тепер це помітив... Часу не мав... Але фільософ Періґо каже, що треба передовсім мати відкриті очі на красу, а не на інтереси.

Дівчина сіла на металеве крісло.

Гельґар зробив рух рукою, якби запрошував дитину:

— Ходи сюди, тут вигідніше.

— А ти звідки взяв такий кумедний мебель? — спитала Маріянна, придивляючись ліжку з подушками.

— О, це антик... віденський зперед двох століть. Найшли десь у музею підчас подорожі. Сідай тут... це пух гусячий, дуже мягкий...

Маріянна сіла поруч нього з недовірям. Почувалася так, якби виконувала якийсь неприємний експеримент.

— Це зветься вигода — пояснював Гельґар.

При цьому торкнувся легко рукою її плеча.

— Ти що робиш? — спитала вона.

— Хочу тебе обняти.

— А навіщо?

— Періґо каже, що коли людина щось відчуває, то повинна це висловити свобідно, а не здушувати почування в собі.

Гельґар притягнув Маріянну ближче до се-

фесором лікарської хемії наш славний земляк Іван Горбачевський. Подружжа з американкою Гаріковою, від якої і друге його прізвище, мало величезний додатній вплив на Масарика, бо попри німецький світ отворився перед ним і другий, теж дуже багатий духом англьо-саксонський світ. Не чужий був для нього і московський світогляд, що його пізнав як професор в Одесі і Москві.

Учений фільософ, лишив у своїй ділянці кілька тривалих творів і був одним з найвидніших фільософів сучасного світа. Не працював тільки в царині метафізики ,але сходив і працював також у реальному світі як публіцист, політик і парляментарист, при кінці і як перший диплеомат створеної ним двоєдиної чесько-словацької нації і Чесько-Словацької Республики, якої став першим президентом.

Модерний гуманіст-чоловіколюбець, не мав у собі Масарик ексклюзивности чи нетерпимости супроти противника, хоча теж не був і компромісовцем, тим паче опортуністом. Знав і шанував римську засаду — suum cuique tribuere, nemini facere iniuriam — — (віддати кожному, що його і нікому не робити кривди) і то в приватному і в суспільному житті.

Переконаний республиканець і справжній демократ, бачив Масарик, зрештою як кожний майже чех, що майбутність рідної батьківщини слід оперти на Росію, вірячи у її демократичний перестрій. Союз з Росією мав бути охороною перед німецьким заливом. І тут саме одна з найбільших і засадничих ріжниць у політичному світогляді між Пілсудським і Масариком. У соціяльних і політичних концепціях та навіть у дечому теж і в характері є деяка схожість між Пілсудським і Мусолінієм та Гітлером; такої схожости з двома останніми у Масарика ніяк не можна доглянути.

Як президент держави зберіг Масарик велику поміркованість і питому його великому духові толеранцію та у своїх урядових обїздках на привіти депутацій відповідав завжди тою мовою (навіть польською у Тешині), у якій його витали. Був понадпартійний і як голова держави понаднаціональний. Довів до того, що Чесько-Словацька Республика є сьогодні одинокою справді демократичною державою в центральній Европі, що є доказом, що демократичні форми правління таки ще не пережилися.

Імя Масарика залишиться в нашій історії. Як чех був він за повним розвитком — культурним, господарським і політичним — української нації, бажав тільки, щоб політично-державне оформлення майбутньої Української Держави спиралося на широкій територіяльній автономії чи навіть федерації з Московщиною. І тут знову засаднича ріжниця між ним і Пілсудським, прихильником розбиття Росії і створення незалежної від неї самостійної Української Держави.

В часі свого побуту на еміґрації в Америці при кінці світової війни Масарик увійшов у звязки з представником угро-руських еміґрантів д-ром Жатковичем (пізніше першим ґубернатором Підкарпатської Руси) і при його допомозі постарався за вислід плебісциту, у якому більшість еміґрантів заявилася за прилученням Закарпатської України до Чесько-Словацької Республики як автономної одиниці. Це й було вихідною точкою для заіснування теперішнього стану за Карпатами. Бажав він і національного розвою цієї етнографічної української землі, теперішня тамошня суматоха — вже не його особиста вина.

Історичні заслуги має Масарик передовсім для української політичної еміґрації, якій дав захист і якій допоміг матеріяльно створити високе українське шкільництво. І це було тоді, коли воно у Львові мусіло ховатись у підземелля й остаточно під репресіями заникнути, хоч сама Польща для шести міліонів своїх громадян української народности не спромоглася досі створити ніодної високої української школи.

Ще одно для нас галичан. Памятна для нас залишиться велика промова Масарика у віденському парляменті в нашій обороні перед поляками й австрійським урядом 20. травня 1908. р. з нагоди наглого українського внеску про зловживання державної адміністрації в Галичині, у якій він підніс свій голос і в обороні Січинського та висказав бажання, щоб ця молода людина не заплатила життям за свій учинок.

І память про великого чоловіколюбця, чесько-словацького татічка, буде у нас назавжди жива!

Д-р Степан Баран.

—o—

бе, а вона дивилася на нього непевними, заляканими очима. Зовсім машинально вона присунулась до нього.

— Якось дивно... — сказала, якби відкрила невідоме почування.

Вона хотіла щось сказати, щоб поділитись своїм новим враженням, але забракло їй слів. Коли Ельґар приложив до її уст свої уста, вона не розуміла.

— Чи всі ті експерименти ти взяв теж від Періґота? — спитала вона по хвилині.

Гельґар кивнув головою:

— А чи тобі це подобається. Це зветься цілунок. Періґо твердить, що він повинен вернутись до людей як символ любови.

— Любови? Знаю, що щось таке було давно у наших предків... Кажуть, що це було і ґарне.

— Ґарне? Періґо каже, що любов єдина перетріває віки і не може змінитися. Як довго на світі будуть жити хоч дві особи — чоловік і жінка, які думають одне про одного, вона не вмре. Маріянно, чи ти не гадаєш, що ми обидвоє саме такі вибрані для себе?

— Я гадаю — відповіла дівчина природно.

— Чи ми не моглиб разом працювати і жити?

— А моя праця?

— Людина може легше жити без праці, як без любови!

Маріянна присілася ближче до Гельґара і задумалася. По хвилині сказала:

— Коли це теж говорить Періґо, то він має рацію. Я вже давно це відчувала...

•

Таким способом у 2137 році, коли невпинний зріст техніки загрожував розвиткові людства, одна пара вирятувала його, завернувши до старого, забутого звичаю.

перекл. а. б.

Методи й засоби ліквідації українського вчительства.

(З кругів українського нар. вчительства).

Справі скорого і небезпечного зменшування чисельного стану нашого народнього вчительства „Діло“ присвячує чимало уваги. Цьому питанню присвячена стаття „Де і скільки українського учительства?“ в ч. 39. „Діла“, до нього повернулись ми в статті „Після зборів В.П.У.В“ в ч. 140. „Діла“, а недавно порушили ще раз у статті „Нова суспільна загадка“ в ч. 191 „Діла“.

Це поменшування чисельного стану українського народнього вчительства не припиняється й по нинішній день. Не виключена можливість, що за яких 10—15 літ ми залишимось зовсім без нашого народнього вчительства. Булаб це найбільша загроза українській національній справі на культурному відтинку, зокрема на вужчому відтинку виховання й освіти дітей. Отже не диво, що за цим поважним національно-суспільним питанням повинна стежити з найбільшою увагою вся преса, нотувати пильно всі зявища з цієї ділянки та вказувати на зарадчі засоби.

В недавній нашій статті „Нова суспільна загадка“ (ч. 191. „Діла“) звернули ми увагу громадянства, що теперішня молодь не горнеться до педаґоґічних студій, бойкотує педаґоґічні лицеї, не захоплюється учительським званням. В цій статті вказали ми на „гаразди“ народнього вчительства, що не заохочують молоді присвячуватися учительській праці. Ці „гаразди“ пригноблюють особливо українське народне вчительство та є також поважною причиною, що чисельний стан нашого народнього вчительства маліє на наших очах.

Розгляньмо ці гаразди. Найперше повернімся думкою в недавне минуле.

Українське народне вчительство зложило щедру дань молохові війни. Чимало цього вчительства згинуло на полях світової війни та підчас визвольних рухів українського народу, чимало, хоча залишилося при житті, не повернулося вже більше в рідний край, а хоча й повернулось, то так пізно, що поворот до праці на попередньому місці служби був уже неможливий. Ті, що залишилися на своїх місцях, або повернулись під рідні стріхи впору, мусіли перейти густий фільтр льокавтів і т. зв. реґабілітацій. Саме льокавти та реґабілітації були найважчим може життєвим ударом для вчительства, бож воно ставало перед судом і приймало кари від влади й держави, що перед ними не могло й не поповнило ніяких індивідуальних ні службових, ні громадянських провин. От-так війна та безпосереднє повоєнне лихоліття забрали в українського народу кількасот народніх учителів.

Молоде вчительство не прибувало. В перших повоєнних роках затяжіла над нашим рідним краєм знана й історично славна гра Станіслава

Ґрабського, що проголосила ліквідацію української проблеми до 25 літ. Ця гра лягла неабиякою вагою на шкільництві й учительстві. Система розвязки української справи витичила між політичними засобами, що прямували до цієї мети, конкретні правила, як позбутися у Східній Галичині українського народнього вчительства. До учительських семинарій не приймали зовсім, або приймали дуже мало українських кандидатів. За ославленої ери Ґрабського, що тривала формально до 1926 року, не прибуло українському народові навіть і 100 молодих народніх учителів. Навіть якщо колись українському кандидатові вдалося прослизнутися через учительський іспит зрілости, то, все одно, він не дістав учительської посади в ріднім краю та мусів відходити або до запасу безробітних учителів, або мандрувати для куска хліба далеко від рідної землі. Кожний український учитель, молодий чи старий, заслужений чи незаслужений для справи виховання молоді, вже тимсамим, що був українець, був також і „нельояльний“. Як такий він не міг дістати вчительської посади на своїй рідній землі, та, звичайно, не діставав. І поправді на пальцях одної руки можнаб порахувати тих українських народніх учителів, що дістали в нас у тому часі вчительські посади.

Від українського народнього вчительства, старшого й молодшого, заслуженого й незаслуженого, вимагали кожного дня й на кожному кроці доказів „льояльности“. Ця зловіща „льояльність“ була довгі роки правдивим скорпіоном для всього українського народнього вчительства. Ніхто не знав ні дня, ні години, коли міг попасти в категорію „нельояльних“ громадян. А горе тому вчителеві, що його без його відома зарахували до цієї категорії.

Учительство та його професійні організації довго ломили собі голови над питанням, що це є „льояльність““ і „нельояльність“, які їх зверхні суспільні ознаки та внутрішні передпосилки і зверталися до нижчої, вищої та найвищої шкільної влади за інтерпретацією. Ніхто не міг нічого певного сказати. Що тут багато думати, — раз учитель українець, так значить: він нельояльний.

Тепер виринуло нове питання: „Щож робити учителеві-українцеві, щоб він був льояльний? Щоб він і українцем залишився та водночас був і льояльний?“

Довший час не було нізвідки та від нікого ні поради, ні ясної відповіди. Аж вкінці виявилося — учитель повинен віддати свою душу. Переложене на мову будня національно-суспільного життя означало це, що український народній учитель повинен зовсім відгородитися від зорганізованого національного життя свого народу, від його суспільного та культурного руху. Слабі характери, одиниці меншої моральної внутрішньої вартости зорієнтувалися скоро в ситуації, почули, куди вітер віє та почали ґрунтовно „перероджуватися“ в надії, що таким чином позбудуться тавра „нельояльности“. Все одно, — ніщо їм не помогло. Тверда система скоріше їх зліквідувала, ніж вони могли сподіватися. Більшість, що правда, не заломилася явно, але мусіла випивати майже до дна гірку чашу. А на дні цієї чаші густий осад суспільної пасивности, притаєної національної неактивности.

Одна і друга тактика стала погубна для нашого народнього вчительства, бо вона, все одно, вела та веде до повної ліквідації вчительства, як реальної суспільної вартости в народі.

Про цю ліквідацію в цифрах — у черговій статті.

Старший учитель.

Як у нас розвивалось політиканство в лихолітті.

(СПОГАД ЗПЕРЕД 10-ТИ ЛІТ.)

Першим образом застрашливого політиканства у повоєнному часі був у нас рік 1927. Нагадую той рік, щоб наше громадянство вдумалось і розпізнало на віддаль, як витворюються невідрадні події у нашому лихолітті...

Елементарна катастрофа, що навістила була велику смугу нашого краю в 1927. році, поставила перед нами, українцями, важке завдання: **нести конечну поміч нашим жертвам повені** — без ріжниці політичних переконань, бо недоля не знає партій, Так бувало у нас перед війною і так робиться у всіх культурних та розумних народів. Але інакше тоді ділось, на жаль, у нас, у нашому українському громадянстві, бо в цьому тяжкому лихолітті замість ставати разом і негайно рятувати рідний нарід — вишукувалися всякі тактичні перепони, здогадні перечеркування засад політичного вірування та підбиралися вже національні шкідники, — щоб тільки демагогічним способом виправдувати нашу національну розбіжність і громадянську несолідарність.

Зокрема, коли в дні 3. вересня 1927. р. основувався Український Краєвий Комітет допомоги жертвам повені як **наш Центральний Комітет у Львові**, то здавалося, що тут приступлять представники всього українського громадянства і без огляду на партії будуть разом працювати, щоб нарід у великому нещасті рятувати.

Тимчасом склалось інакше, бо саме звідси **почалась нова крамольна метушня** — в тому катастрофальному нещасті українського народу. І так соціялістично-комуністичні партійники пішли в окремий комітет; за ними відійшли радикали; за радикалами пішли так звані партійники праці; вкінці й генеральний секретар УНДО пішов на бік, щоб Центральний Комітет допомоги жертвам повені **став неполітичний.**

Таким чином залишився дійсно сам діловий **Український Центральний Комітет** допомоги жертвам повені у Львові, що без допомоги політичних партій робив своє діло і безнастанно зарятовував нарід допомогами в грошах і харчах (збіжжу). Та при цьому ділі і в таких обставинах зайшла у нас незвичайно **відрадна подія**, що наш нарід у тих громадах, котрі оминуло нещастя повені, **збирав сам у себе датки в збіжжу, одягах і грошах** на навіщених повінню та відставляв свої жертви добродійности безплатно на місця, призначені нашим Центральним Комітетом. Отсе була незвичайно благородна признака душі нашого народу, що самочинно проявлялася ділом соціяльної гуманности і самопомочі.

Як воно різко відбивалося від тої невідрадної розбіжности нашої інтелігенції! Одним заваджувало те, що наш митрополит Андрей Шептицький перший розпочав допомогову акцію, щоб розслідити розміри шкід і дати бідному населенню першу поміч. Іншим не сподобалося те, що наш Центральний Комітет мав звязок з комітетами, що їх творять офіціяльні чинники, — щоб узгіднити рівномірне і справедливе розділювання допомог та безпроцентових позичок. Ще іншим знову видавалося грішним черпати фонди з тих засобів, у котрих складав і складає наш нарід всякі податки й данини. Та ще найшлися і такі невідповідальні чинники, що не стидались у своїм демагогічнім завзятті кинути таке слово, начеб при нагоді національного нещастя представники наших економічних установ узялися пекти власну печеню, щоб видістати гроші від польських чинників і тільки якусь частину цих грошей розділити опісля у формі безпроцентових позичок для потерпівших. З уваги на те треба було прилюдно ствердити, що такого занепаду політичної моралі у нас не було...

Хто не хоче разом працювати, — казалось тоді, — щоб наш нарід у тяжкім лихолітті рятувати, той нехай іде на бік, але вжеж не пристало пускатися ще на сваволі політиканства, щоб перепинювати роботу тих громадян, які станули до праці в Українському Центральному Комітеті допомоги жертвам повені.

А при цьому Комітеті станула була здорова частина нашої преси, передовсім „Діло“ під редакцією Федя Федорцева.

Так воно ділось.

Отсю громадянську роботу я рішив пригадати сучасному громадянству у роковини десятиліття (1927—1937), бо той час минув, а наслідки залишились і їх збираємо далі... През. Володимир Децикевич був тоді головою Центрального Комітету і він має у себе записаних більше випадків сваволього політиканства, що їх пережив у недавному часі.

Д-р Кость Левицький

—о—

На рятунок нашій академічній молоді.

Свідомість великої небезпеки змушує нас кликати все громадянство на рятунок нашій академічній молоді.

Всі знаємо, що без постійного приливу молодих людей з високою освітою грозить нам занепад у:іх ділянок нашого національного життя та що вслід за тим мусів би прийти упадок Української нації на рівень безпомічної етнографічної маси. Всі знаємо, що без кадрів молодого доросту власної освіченої інтелігенції нація перестала би бути новітньою нацією і не моглаб бути творцем своєї кращої будучности. Знаємо і те, які перешкоди зустрічає наша академічна молодь у свому поході на вершини знання і що ті перешкоди дуже часто переростають сили тої молоді і нищать її або спиняють на половині дороги.

Українське громадянство може усунути багато тих перешкод. Темна і холодна хата, невідповідний харч, брак опіки в недузі і брак грошей на вписові та іспитові оплати — це ті буденні перешкоди нашої академічної молоді, що їх українське громадянство мусить усувати. Це наш національний обовязок і ніхто зі свідомих українців не може від нього відмовлятися. Не тільки тут у краю, але й там далеко за океаном всі українці повинні взяти на себе цей обовязок. Не тільки наші установи, але й кожна приватна одиниця мусить прийти з допомогою нашому найбіднішому студентству. Спільним зусиллям допоможемо нашій молоді досягти високого рівня освіти, даючи їй можливість з відповідними силами і з високою думкою станути колись у проводі нації.

Грошеві жертви на ту ціль прохаємо пересилати Краєвому Комітетові Допомоги Українському Студентству, що повстав у висліді консолідації всіх допомогових гуртків, на його конто в Пром-Банку, Львів, вул. Ґродзіцьких 1 — складанками ПКО 506778 на рахунок ч. 140 та в Центробанку, Львів, вул. Третього Мая 15 — складанками ПКО 503267 на рахунок ч. 13050. Усі давніші жертви просимо теж спрямовувати на подані конта. Закордонну пресу прохаємо цей заклик передрукувати.

КРАЄВИЙ КОМІТЕТ ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКОМУ СТУДЕНТСТВУ:

Дир. Олександер Барилян, ред. Василь Глібовицький, о. д-р Іван Гриньох, д-р Іван Гижа, д-р Евген Давидяк, ред. Микола Дужий, дир. Степан Кузик, о. прелат Леонтій Куницький, ред. Роман Купчинський, о. д-р Василь Лаба, студент Омелян Логуш, інж. Андрій Мельник, інж. Атанас Мілянич, д-р Маріян Панчишин, дир. Орест Радловський, Анна Рижевська, інж. Антін Романенко, д-р Іван Рудницький, дир. Володимир Сінґалевич, дир. Ярослав Скоплян, Олена Федак-Шепарович, дир. Іван Филипович, дир. Михайло Хроновят, д-р Павло Цимбалістий, д-р Константин Чехович.

Льва-город, 10. вересня 1937.

Невдатний китайський протинаступ

ПІД ШАНГАЄМ.

Як повідомляє представник японської маринарки, китайські війська розвинули вчора на шангайському фронті протинаступ. Японці допустили їх близько, опісля почали сильну пальбу, спричинюючи ворогові чималі втрати.

Японські війська дальше причалюють, але не в тих місцях, які подають китайці.

ВІДСІЧ.

Японська армія дальше окружує 50.000 китайських вояків, ізольованих між Ліянсіяном і Чучев. Японські летуни помітили, що сильна китайська армія йде на відсіч окруженим військам і вже зближилась до них на 20 миль.

Японський відділ заняв місто Гайюан, на 50 миль на північний захід від Паопінфу.

КАНТОН ЗАГОРОДЖЕНИЙ МІНАМИ.

Остережено всі кораблі, що на ріці Кантон заложено міни, тому до пристані можна впли сти лише з помічю державних кораблів.

АМБАСАДИ НА КОРАБЛЯХ.

Французька й італійська амбасада в Нанкіні перенеслись на чердаки своїх кораблів, що стоять на якорах на ріці Янтсе.

Золота рибка.

В одній з дуже вдалих і веселих американських фільм недавно ми оглядали серію знаменитих залицянь молодого репортера до дочки міліонера. Гордого й великоможного міліонера ніби переслідує манія риболовлі. На тему риб, вудок і про спосіб їх ловлі може говорити цілими годинами. Слабу сторону міліонера використовує для себе прихильник неприступної дідички батьківських міліонів і симулює, що знає вудкарське мистецтво та представляється, як досвідчений риболов. Тим способом здобуває ласку в батька і наперекір волі панни стає товаришем виправи на ловлю пстругів.

Пригода рибалки з неправдивої події, що полює на пструги в бистрій, бурхливій гірській річці, моглиб надхнути до створення нової приповідки: „риба сміялася би“. Хоч репортер махав вудкою геййби хлоп ціпом, то таки зловив золотого пструга. Тим урятував свою добру славу перед панною, що не дуже то вірила в його рибальський талант і здобув приязнь батька-міліонера. Золотий пструг приніс рибакові щастя і серце міліонерки.

— Такий дурний, а зловив і рибку й панну! — каже молодець, що недалеко сидів.

— Не той мудрий, хто сидить у куті, але той, що рискує! — на те йому його товаришка.

— І сліпій курці часом трапиться зерно. У фільмі все йде гладко, але в житті інакше буває...

— Навпаки теж буває: в житті буває, як у фільмі.

— Романтизм, дорога панно!

— Де там, я з ним не маю нічого спільного, але вірю в чуда, що їх робить сильна воля. Рибак-аматор зловив своє щастя тільки тому, що дуже хотів... Колиб ви Романе, хотіли, то і ви зловилиб свою золоту рибку.

— А це як?

— Розказувала я вам про мого кревняка, що сидів кілька літ на бідненькій посаді і вкінці добився свого та сьогодні має свій дім...

— Жінку, діти, ревматизм... Пощо це говорите, панно Зоню?

— На те, щоб ви помудріли й виловили вкінці з життя, що треба.

— Яж не рибак і чейже ми не вибіраємося на лови.

— Цього від вас не вимагаю. Нагода зловити золоту рибку буває і в Америці тільки раз у рік, а нагода здобути маєток у нас часто й постійно буває.

— Зацікавлюєте мене. Якщо не йде про відкриття копальні діямантів або золота, радо зарискую.

— Догадливістю не грішите, пане Ромку. Чейже не висилаю вас ані до Каліфорнії, ані до Трансвалю, але найзвичайніше і найпростіше до колектури по льос Клясової Льотерії.

— А як так, то що інше, тільки що тепер уже запізно Але завтра оваренько біжу по білет.

— І сніть про золоту рибку. Сни здійснюються!

Тільки освітою, культурою і вихованням здобудемо кращу долю. Не жалуймо датків на скріплення освітних змагань.

ЧЕРВОНІ ВТРАТИЛИ НА ПІВНОЧІ 1/3 ЛІТАКІВ.

„Радіо Еспаня“ подає на основі документів, найдених у Сантандері, що за минулу кампанію червоні втратили на північному фронті 63 мисливські літаки, 22 бомбові, 11 пасажирських і 5 гидропланів. Є це 70 прц. всього червоного летунства на північному фронті, бо червоні мали там разом 137 апаратів.

—o—

Зимова поміч.

В суботу 18. ц. м. у великій салі воєвідства у Львові відбулось ліквідаційне засідання воєвідського Комітету Зимової Помочі з минулого року. На ту конференцію були запрошені й представники преси.

Проводив голова Комітету інж. Папара, який пригадав важкі умовини праці Комітету, головно тому, що це була перша того роду імпреза у Польщі на широку мірку, не були устійнені норми ані засадничі напрямні, крім того запізно вся акція розпочалась. Вже у ході акції

прийшлось багато сутнього змінити, нпр. перевести децентралізацію всієї акції. Акція воєвідського Комітету зібрала ок. 2 міліони золотих (докладні дані подані у широкому звіті, розісланому до всіх членів Комітету та Редакцій), користало з зимової помочі впродовж цілої акції ок. 20.000 родин, з того поверх 20.000 дітей. Найбільше доходу було з датків урядовців (потручення з платень), далі з торговельних оборотів фірм, і „різне“ — датки в натурі, головно хліборобські продукти. У руках Комітету не було ніякої екзекутиви, вся акція спіралася головно на моральній пресії. Голова підкреслив потребу витворити таку атмосферу в громадянстві, щоб ніхто не відмовлявся від наложеного на нього обовязку скласти якусь суму на зимову поміч. Отвертою залишилась справа, чи ті, які користали з тої помочі, мають відробити її: у мин. році цього не реалізовано. 20.000 зол., які ще залишились, роздано на дигячі півоселі (скільки дістали українські півоселі?!).

Після того голова ревізійної комісії давав пояснення, в який спосіб ведено контролю над повітовими комітетами та зголосив внесок на абсолюторію.

Безпосередньо потім відбулась у воєвідстві нарада у справі зимової помочі на найближчий зимовий період

—o—

Протест української політичної еміґрації у Лізі Націй.

Предсідник зборів Ліґи Націй дістав меморіял, підписаний головою еміграційного уряду У. Н. Р. Прокоповичем, що відмовляє Совітам права репрезентувати перед Лігою Націй Україну. Большевики збройним нападом завоювали Україну, ввели там устрій противний засадам пакту Ліґи та гноблять населення жахливим терором. Гноблення України й інших поневолених народів становить небезпеку для світового мира. Тому автори меморіялу домагаються, щоби Ліґа Націй доложила зусиль, щоби привернути на Україні давний устрій.

Крім того українська політична еміграція запротестувала перед сиґнатарями договору в Ніон проти участи большевицького делегата в ніонській конференції, бо СССР став чорноморською державою лише через завоювання України, Дону, Кубані та Грузії.

КИТАЙЦІ ПЕРЕРВАЛИ ГРЕБЛІ БІЛЯ ПЕКІНУ.

ТОКІО, 18. 9. ПАТ. Китайці перервали греблі на ріках на південний захід від Пекіну, заливши терен, щоб здержати наступ японських військ і врятувати 50.000 китайських вояків, що їх окружили японці.

АБО ПІДДАТИСЯ, АБО ЗГИНУТИ.

ПЕКІН, 18. 9. ПАТ. Райтер повідомляє, що китайські війська на південний захід від Пекіну є в повнім відвороті. Китайська залога в Чочав стоїть перед питанням: або піддатися або їх зовсім знищать.

АНҐЛІЙСЬКІ ГИДРОПЛЯНИ НА СЕРЕДЗЕМНІМ МОРІ.

ЛЬОНДОН, 18. 9. ПАТ. Пять перших гидроплянів, що призначені до акції на Середземнім Морі, згідно з ухвалою конференції у Ніоні, відлетіло нині рано на Мальту.

ЗЕМЛЕТРУС.

ПАРМА, 18. 9. ПАТ. Вчора пополудні відчули тут землетрус. Багато домів ушкоджених. Жертв у людях не було.

Холмські святощі
і свято „Пречистої“ 8. IX. ст. ст.

I.

Є речі безсумнівні, про які можна лише говорити „так“ або — мовчати. До таких історично безсумнівних річей належить український Холм з усією його історично-археольогічною спадщиною, з усіма переказами й реліквіями, той Холм, що був столицею-городом короля Данила, одного з наймогутніших володарів Европи XIII. століття.

Два роки до великої війни росіянин археольоґ Покришкін, що з доручення петроградської археольоґічної комісії переводив розкопи „Холмської Гори“, віднайшов фундаменти Данилової палати та сліди колишнього собору — кусень стопленої міди з підлоги (після пожежі, про яку згадується в літописі) та цінні рештки кераміки византійських взірців.

Недавно, як повідомляла преса, в Холмі відкопано величні підземні ходи з княжих часів, які свідчать, що Холм, не тільки був важним военно-стратеґічним пунктом, але й багатим культурним українським осередком.

Літописні згадки про Холм скупі, як взагалі скупі літописні згадки про міста й події кінця X-го і дальших двох-трьох століть. Зате народні перекази з тих століть, записані відомими істориками аперед соток років, більше правдиво передають події, ніж сьогоднішні „історики“ з ріжних „бруковців“ та нібито вчених гуртків.

Холм, а з ним і Холмщина, мають свого відомого історика, якого не може обминути ні один сучасний досліджувач холмської старовини й до якого вчені ставляться з повним довірям. Був це холмський уніятський епископ Яків Суша (XVII. стол.), що записав багато вірогостойних переказів про старі часи в Холмі й на Холмщині.

Яків Суша цікавився між іншим початками Холму і твердив, що на місці сьогоднішнього Холму ще перед хрещенням Руси-України було сільце, і в ньому церква; очевидно, христіянство було поширене на Холмщині, зокрема в Холмі, з моравської Кирило-Методіївської епархії, про що кажуть і інші цілковито певні історичні дані. Але цього мало. Суша твердить, що князь Володимир київський у часі свого походу на Волинь і Холмщину знайшов у Холмі христіян і потім пожертвував їм на память образ Божої Матері византійського письма, власне той образ, що його майже тисяч років холмщани й сумежні українці шанують під іменем „образу Холмської Божої Матері“.

Історія холмського чудотворного образу Богоматері дуже цікава. Досить згадати, що королівська влада наказала вислати його на фронт у часі козацьких війн, що був він якийсь час після цього у Варшаві в королівськім замку, що його знову повернули холмщанам і що нарешті в 1915 році його росіяни евакуували до Росії, де він десь перебуває і сьогодні.

Холмський образ Божої Матері належить до тих рідких релігійних реліквій, що їх знають усі — старі й малі, знають міліони, та з яким звязують своє найбільше релігійне й національне свято. На Холмщині шанування образу холмської Божої Матері звязують з давніх часів з Різдвом Пресвятої Богаматері 8. вересня по ст. ст. — найбільшим відпустом у Холмі і святом цілої Холмщини. В цьому дні у Холмі збиралися десятки тисяч прочан з Холмщини, Підляшша, Полісся, західної Волині і навіть з Галичини (царська влада охоче перепускала галичан).

Сьогодні Холмська Гора й собор у чужих руках, але — дивні шляхи Твої, Господи! — український нарід не забув свого свята і не перестав його всенародньо святкувати — невидно в глибинах своєї душі, а видно — в маленькій холмській церковці св. Івана Богослова, що є для холмщан тим самим, чим є для жидів „Стіна Плачу“ в Єрусалимі. І тепер тягнуться до Холму, до тієї церковці, тисячі холмщан та інших прочан. Але на свою Святу Гору не йдуть, бо вона вже не своя. Лише здалека зі слізми поглядають на неї.

II.

І в цьому році, як і в попередніх роках, заздалегідь готовилися холмщани до свого великого свята „Пречистої“. Заздалегідь старші умовлялися разом їхати, молодь вибиралася йти пішки, діти слухняністю й доброю поведінкою та працею старалися забезпечити собі згоду батьків узяти їх на „Пречисту“.

Але найбільше турбувалася і працювала холмська інтеліґентська молодь, що заходилася біля видання спеціяльної одноднівки на холмське свято. Гей-гей! Для молоді це неабияка справа — порозумітися з авторами в ріжних кінцях краю, зібрати матеріял, проредаґувати, видрукувати й нарешті наладнати кольпортаж. У цій хвилині ще не знаємо, чи ця одноднівка побачить світ, чи ні, та як вона виглядає.

І ось уже на кілька тижнів перед „Пречистою“ вістка з Хомщини: на стінах та плотах сіл і містечок появились афіші польською мовою із закликом населення на „свенто Маткі Боскей Хелмскей“ дня 8. вересня по новому стилю, себто на тринацять днів раніше свята „Пречистої“. Це вже кілька літ під ряд нові мешканці „Холмської Гори“ хочуть ввести в блуд українське православне населення: холмські святі місця мали б послужити засобом для притягнення до себе православних українців. Адже відомо, що римо-католики тепер Різдва Пресвятої Богородиці у себе не святкують.

І справді „свенто“ відбулося. Хто на ньому був і під впливом якої сили, не знаємо. Але рекляму зроблено широко. Вранці 8. вересня варшавське радіо надавало репортаж якоїсь надхненної пані, як „ідон, ідон полещукі“, як „москале вивезлі наш цудовни хелмскі образ Маткі Боскей“ і т. д. і т. д.

Безсмертний Лев Толстой, що сказав: „Нема такого святого, що його люди не використовували би для своїх цілей“.

Кому могло би прийти в голову, що холмський чудотворний образ Божої Матери не наш? Тим більше, що від заложення Холму аж до останнього часу ніякої римо-католицької святині на Холмській Горі не було й ніколи ніодин римо-католицький дослідувач не казав, щоб холмський образ Божої Матері був колинебудь римо-католицький.

А проте — і плякати, і торжества, і радіо, і „ідон полещукі“...

Не знаємо лише, чи вони такі самі автентичні, правдиві, як „історичні дані“ орґанізаторів свята та інформаторів про „образ Маткі Боскей Хелмскей“.

Знаємо лише те, що автентичних холмщан-українців на цьому святі не було, бо вони знають від віків тільки одно свято „Пречистої“ 8. вересня по старому стилю (21. вересня по нов. ст.).

В. О—ський.

Спорт.

ЛЬВІВ. ПОГОНЬ — ГАПОЕЛЬ (ПАЛЕСТИНА) 4:2 (1:1).

У першій половині гарна гра обох дружин. Погонь грала з цілим резервовим нападом, яким по-правді кермував середущий помічник Васевич. Ворота для Погоні стрілили Дреґер 2, Волянін і Клюс. Суддя п. Гуліч.

Збірка на гарну ціль.

Багато людей нашого громадянства, ближче не заінтересованих, мало що знає про Жіночу Ремісничу Бурсу Українського Краевого Товариства охорони дітей та опіки над молоддю у Львові, що за 7 років свого істнування випустило понад 30 зрілих ремісничок, які з користю працюють для себе й народу в ріжних частинах краю. Ця важна національна станиця міститься в одноповерховому будинку при вул. Кошаровій 12, закупленім на цю ціль 1930. р. Належитість за нього заплачено частинно готівкою понад 3.000 долярів, які зібрала в Америці п. Говиковичева Михайлина; решта довгу сплачується піврічними ратами.

Бурсу веде і займається сплатою довгу комітет пань, що повстав при централі в році закуплення реальности. Його головою є п. Говиковичева, членами: Донцова Марія, Залізнякова Олена, Левицька Іванна, Малицька Константина, Рижевська Анна, Стефанівська Стефанія, Федорчакова Софія і Шафранська Емілія.

У власному будинку можуть вигідно поміститися 22 учениці, що за оплату 35 зол. дістають гіґієнічне мешкання, здоровий харч, педагогічний нагляд і лікарську опіку. У тому числі утримує Бурса значну скількість дівчат за знижкою та 1—2 безплатно. Ця скількість учениць не стоїть у ніякому відношенні до числа зголошених, яких у цьому році було понад 40 крім приміщених, хоч не оголошувано ніякого конкурсу. Лише мала частина з кандидаток примістилася по приватних станціях; більшість зовсім не приїхала до Львова та жде на прихильну відповідь управи Бурси.

Найпекучіше тепер завдання комітету — коли не закупити, то бодай наняти відповідний льокаль і вивінувати його в конечний інвентар, щоб могти приняти бодай частину зголошених. Щоб здобути на це хоч частину фондів, уладжують пані з комітету дня 21. IX. публичну **збірку під церквами та українськими установами.** При цій нагоді звертається комітет з гарячим проханням до нашого громадянства допомогти йому щедрими датками виконати намічену ціль.

Літературна сторінка.

Що може одна збірка поезій.

РОКОВИНИ Ш. БОДЛЕРА.

Зпоміж ріжних роковин, які множаться на сторінках літературних і бульварних органів, свіжо згадана дата смерти Шарля Бодлера є більше, ніж актуальна. 70 років тому помер поет, якого вплив не ослаб досі; 80 років тому видав він свої „Нечестиві квіти“, про які в нинішніх часах деяких рекордів, можемо сказати, що вони здобули рекорд щодо кількости поважних студій присвячених їх значінню для розвитку модерної поезії. Колись появу цієї книжки супроводив судовий процес дуже рідкий у Франції — за образу моральности. Публика мусіла бути розчарована, шукаючи у книжці сороміцьких місць. Те саме трапилося із повістю Фльобера „Мадам Боварі“. Автори вийшли переможцями з процесу ...за якийсь час, бо конфіскату з їх книжок зняли, видавці заробили гроші, а дискусія про вартість їх книжок перейшла перед трибунал літературної критики. Ця дискусія не скінчена й досі.

НУДЬГА БАГАТОГО СИНА.

Передовсім кілька слів про Шарля Бодлера. Він уродився у 1821 р. у Парижі в заможній рідні; його батько був професором університету. Виховувався серед книжок і вигоди. Та вже в 6-му році тратить батька. Спомини про постать батька, його поведінку та ніжність залишаються поетові на ціле життя. Мати виходить удруге заміж за вищого військового — капітана, пізніше генерала, що згодом займає ріжні дипльоматичні становища на чужині. Його мати — освічена та розумна жінка, надмірно побожна. Бодлер виховується сам серед чужої для нього атмосфери. Він не потребує журитись про прожиток і не думає вибирати собі професію. Скінчивши ґімназію шукає товариства серед письменників, мистців і тої ріжношерстої богеми „студентської дільниці“, що заповнює довгими ночами каварні. Він більше нудьгує як працює. Сварки з вітчимом є причиною, що вітчим висилає 20-літнього молодця на торговельнім кораблі до Індії, під опікою одного свого приятеля. Але Бодлер не має ніякого хисту до торговлі, не розуміє навіть вимог практичного життя.

ЕКСТРАВАГАНТНИЙ СМАК.

Десять місяців побуту в екзотичних країнах розбуджують ще більше його поетичну уяву. Вернувшись у Париж, він може вести життя „вільного артиста“ — бездільника, завдяки поважній спадщині по батькові. Він одягається як чепурун, навіть ексцентрично, звертаючи на себе увагу своїми манерами та одягами. Бодлер уже тоді має екстравагантний смак, який можна назвати „ненормальним“. Предметом його закоплення стає молода мулятка — без інтеліґенції, без краси і без духових прикмет, повна грубої змисловости. Вона використовує його та ошукує, — проте коли вона занедужує на параліж — він опікується нею з великою ніжністю.

ПОЛІТИКА І Е. ПО.

Бодлер починає в 1845 від публіцистики, поміщуючи рецензії з малярських вистав. Малярство знав змалку і ним цікавився. У той час половина його майна пішла вже на гулянки і друга є під кураторією: — треба з чогось жити. У 1848 р. хоч має він велику ненависть до політики, бере участь у революції — на вулицях. У 1851 р. має намір вступити до політичної газети, але рік пізніше зовсім перестає цікавитись політикою.

Від кількох років Бодлер уже читає в оригіналі Едгара По — непризнаного тоді ґеніяльного американського письменника. Він віднаходить у ньому неодну рису спільну із своєю психікою: хочби нахил до холодної аналізи при будові творів повних розбурханої уяви.

ЛІТЕРАТУРНІ ТВОРИ.

Дещо із своїх поезій починає Бодлер розсипувати по журналах; пише студії про сучасне малярство, висловлюючи зовсім нові погляди про ролю лінії та коліру. Та імя його стає славне щойно після появи цілої збірки поезій „Нечестивих квітів“ у 1857 р. Бодлер ні на хвилину не сподівається, що може за свої поезії ставати перед судом і дістати засуд на грошеву кару „за злочин проти публичної моралі і добрих обичаїв“.

У дальших роках Бодлер видає переклади Е. По разом із студією про нього, студії з мистецтва та літератури, есеї про наркотики, про Вагнерівську музику і збірку „Малі поеми прозою“. У його посмертній теці залишився цікавий щоденник і трохи дрібного оригінального матеріялу.

СУПЕРЕЧНІ ОСУДИ.

Все, що написав Бодлер — оригінальне, нове, має на собі ознаки його непересічної індивідуальности. Та в історії літератури вистачає йому місце, яке здобув він собі як автор єдиної великої збірки поезій. „Нечестиві квіти“ — найоригінальніші і найтривкіші квіти доби „декаденства“. Їх перекладали і перекладають досі на ріжні мови найбільші поети. Сам їх переклад нпр. зроблений Стефаном Ґеорґе був для німецької поезії — вже за наших часів — подією. Незвичайно важко здати собі справу із враження, яке залишають ці поезії: все в них буцім-то ясне, — форма майже клясична, — порива має в собі щось ледяного, — пристрасні настрої перемішані з холодними рефлексіями. Найважче здати собі справу з того духового дна, з якого пливуть і настрої і рефлексії поета. Пригадаймо, що найвизначніші критики своєї доби Брюнетіер і Феґе відмовляли Бодлерові талант і вважали його позером, який силоміць хоче вдертися на Парнас. Жіль Леметр нарікав на вбогість його думки, неясність, банальні та невідповідні вислови. А вже критика одного покоління пізніше прирівнювала Бодлера з найбільшими поетами Франції — Віктором Гюго і Лямартіном.

Не інакше виглядає справа з його релігійними мотивами. Професор університету в Берні католик Гонзеґ де Ренольд, у своїй великій студії, що появилася після його викладів про Бодлера, вважає його не тільки правовірним католиком, але прирівнює „Нечестиві квіти“ з „Божеською комедією“ Данта заявляючи, що це найзамітніша збірка поезій за цілий XIX-ий вік. Додаймо, що така сама думка неодного з великих сучасних французьких критиків, навіть тоді, коли вони вважають деяких поетів вищими від Бодлера з огляду на цілість їх творчости. Критика погодилася, що „Нечестиві квіти“ мали на розвиток поезії за останніх 80 років більший вплив, ніж будьякий другий том великого поета. Це вже одна з найвищих похвал. У студіях про модерну поезію — ніхто не може поминути Бодлера; одна з найбільших таємниць його поезії в тому, що вона приваблює своєю несамовитою силою.

м. р.

ШАРЛЬ БОДЛЕР.

ПОЛЕТ.

Понад потоки і над узбережжя,
Над гори, море, хмари та ліси,
Ген понад сонце, над просторів синь
І над сузір розіскрені безмежжя

Плинеш, мій духу, в небесах ясних
І мов плавець, що в хвилях поринає,
Ти бороздиш по глибині безкраїй
У невимовности міцних утіх.

Від випарів тікай же летом орлім,
Щоб віддихнути в синяві ясній,
Там нектар божеський, пречистий пий,
Що вогневіє в осяйнім просторі.

Покинувши нудьгу і тиск турбот
Що нам буття обтяжують злиденне,
Щасливий, хто зумів крилом надхненним
Торкнутись опромінених висот!

І хто думками вільний, невгамовний
У жайворонну синяву сягнув,
— Хто, над життям ширяючи, збагнув
І мову квітів і речей безмовних.

БУНТАР.

Сердитий Янгол впав в орлиному розгоні,
Втиснув невірному в волосся свій кулак
І крикнув трясучи: „Навчу тебе законів!
(Я добрий Янгол твій. Чи чуєш?) Хочу так!

„Бо знай, що без гримас ти всіх любити мусиш:
Кривих, озлоблених, нужденних та дурних,
Щоб ти прослатися при приході Ісуса
Величним килимом із милосердя міг.

Така Любов! Тобі кажу я: для обнови
На славу Господа горіти будь готовий;
Красу тих Розкошів пізна душа твоя!“

І так навчаючи любови, Янгол мучить
І бє проклятого його пястук могучий;
Та окаянний все своє: „Не хочу я!“

Переклав Святослав Гординський.

—o—

Літературна хроніка.

ПРОФЕСІЙНИЙ ВЛОМНИК ПИСЬМЕННИКОМ.

Польська література має сензацію відкривши талант у кримінальника засудженого за бандитизм на довголітню вязницю. Книжка Пясецького „Любко Великої Ведмедиці“ визволила його з вязниці; літературний талант визволив теж духово професійного контрабандиста. Подібну сензацію має тепер Льондон. Найбільше читана там книжка це повість Марка Беннея „Низьке товариство“. Бенней відсиджував трьохлітню кару за численні вломи; тільки до деяких він признався. Сидів уже четвертий раз. Чи нудилося йому у холодній (хто зна, чи в Англії не опалюють келій для злодіїв...), чи нараз відчув, що в його совісти щось заворушилось, чи попросту хотів попробувати свого таланту — написав кримінальну повість з того, що пережив. Найшовся видавець, Петер Дейвіс, що вмів оцінити його талант і книжка пішла на ринок... не пішла, а попила як сензаційна летучка всіма кіосками у підземельній залізниці. Величезна прикмета такої книжки — безоглядна щирість. Бенней не сповідається як блудний син і не чваниться своїми подвигами. Він уважає за природне, що серед даних обставин, у нашому віці, коли всі вихвалюють насильство — він став вломником і побратався з людьми збунтованими проти соціяльного ладу побудованого на облуді. Та він не обвинувачує суспільности ні обставин, що довели його до такої сумної карієри і вязниці: він попросту змальовує середовище, в якому жив і це „низьке товариство“: злодіїв, вломників, бродяг, богемістів нічні нетлі — всяку шушваль з т. зв. льондонського Істу або Сого.

Коли повість появилася і автор уже був на волі, перед ним відчинилися аристократичні сальони; більшість уважала повість за фікцію і автора за наверненого грішника. Тимчасом Бенней не виправляється своїх злочинів, хоч і не каже про ті, за які його не покарали. (Могло би трапитись, що мусів би знову вернутись до вязниці!). Бенней ще зовсім молода людина, з гарним зверхнім виглядом і щирими очима. Критику найбільше дивує факт, де він так добре вивчив літературну мову, коли він не має ніяких студій. Досі він володів попросту вуличним жаргоном т. зв. „кокней“, від якого не легше перейти до літературної мови як з вязниці до літератури. Славний повістяр Велс назвав „Низьке товариство“ попросту клясичним романом. Син колишнього премієра Болдуіна запропонував Беннеєві переробити з ним до спілки цю повість на сцену.

ПРУСТ НА СЦЕНІ.

Як відомо славний французький повістяр Марсель Пруст (якого саме тепер перекладає на польс. мову Бой) дав тип психольоґічної повісти без подій, майже статичної. Відомий французький режисер Ґастон Баті, директор наскрізь модерного, експериментального театру, що виставив недавно власні переробки „Війни і миру“ Толстого та „Мадам Боварі“ Фльобера заявив, що переробить на сцену Пруста повість „Шукаючи втраченого часу“. Критики і письменники не вірять у це, заявляючи, що коли це буде добра песа, то не буде Пруст. Баті каже: „Я спокійний за вислід“. Критики: „Ми неспокійні за літературу“.

—o—

Літературна сторінка.

Що може одна збірка поезій.

РОКОВИНИ Ш. БОДЛЄРА.

Зпоміж ріжних роковин, які множаться на сторінках літературних і бульварних органів, свіжо згадана дата смерти Шарля Бодлера є більше, ніж актуальна. 70 років тому помер поет, якого вплив не ослаб досі; 80 років тому видав він свої „Нечестиві квіти", про які в нинішніх часах деяких рекордів, можемо сказати, що вони здобули рекорд щодо кількости поважних студій присвячених їх значінню для розвитку модерної поезії. Колись появу цієї книжки супроводив судовий процес дуже рідкий у Франції — за образу моральности. Публика мусіла бути розчарована, шукаючи у книжці соромітських місць. Те саме трапилося із повістю Фльобера „Мадам Бовариі". Автори вийшли переможцями з процесу ...за якийсь час, бо конфіскату з їх книжок зняли, видавці заробили гроші, а дискусія про вартість їх книжок перейшла перед трибунал літературної критики. Ця дискусія не скінчена й досі.

НУДЬГА БАГАТОГО СИНА.

Передовсім кілька слів про Шарля Бодлера. Він уродився у 1821 р. у Парижі в заможній рідні; його батько був професором університету. Виховувався серед книжок і вигоди. Та вже в 6-му році тратить батька. Спомини про постать батька, його поведінку та ніжність залишаються поетові на ціле життя. Мати виходить удруге заміж за вищого військового — капітана, пізніше генерала, що згодом займає ріжні дипльоматичні становища на чужині. Його мати — освічена та розумна жінка, надмірно побожна. Бодлер виховується сам серед чужої для нього атмосфери. Він не потребує журитись про прожиток і не думає вибирати собі професію. Скінчивши гімназію шукає товариства серед письменників, мистців і тої ріжношерстої богеми „студентської дільниці", що заповнює довгими ночами каварні. Він більше нудьгує як працює. Сварки з вітчимом є причиною, що вітчим висилає 20-літнього молодця на торговельнім кораблі до Індії, під опікою одного свого приятеля. Але Бодлер не має ніякого хисту до торговлі, не розуміє навіть вимог практичного життя.

ЕКСТРАВАГАНТНИЙ СМАК.

Десять місяців побуту в екзотичних країнах розбуджують ще більше його поетичну уяву. Вернувшись у Париж, він може вести життя „вільного артиста" — бездільника, завдяки поважній спадщині по батькові. Він одягається як чепурун, навіть ексцентрично, звертаючи на себе увагу своїми манерами та одягами. Бодлер уже тоді має екстравагантний смак, який можна назвати „ненормальним". Предметом його закоплення стає молода мулятка — без інтелігенції, без краси і без духових прикмет, повна грубої змисловости. Вона використовує його та ошукує, — проте коли вона занедужує на параліж — він опікується нею з великою ніжністю.

ПОЛІТИКА І Е. ПО.

Бодлер починає в 1845 від публіцистики, поміщуючи рецензії з малярських вистав. Малярство знав змалку і ним цікавився. У той час половина його майна пішла вже на гулянки і друга є під кураттелею: — треба з чогось жити. У 1848 р. хоч має він велику ненависть до політики, бере участь у революції — на вулицях. У 1851 р. має намір вступити до політичної газети, але рік пізніше зовсім перестає цікавитись політикою.

Від кількох років Бодлер уже читає в оригіналі Едгара По — непризнаного тоді геніяльного американського письменника. Він віднаходить у ньому неодну рису спільну із своєю психікою: хочби нахил до холодної аналізи при будові творів повних розбурханої уяви.

ЛІТЕРАТУРНІ ТВОРИ.

Дещо із своїх поезій починає Бодлер розсипувати по журналах; пише студії про сучасне малярство, висловлюючи зовсім нові погляди про ролю лінії та коліру. Та імя його стає славне щойно після появи цілої збірки поезій „Нечестивих квітів" у 1857 р. Бодлер ні на хвилину не сподівається, що може за свої поезії ставати перед судом і дістати засуд на грошеву кару „за злочин проти публичної моралі і добрих обичаїв".

У дальших роках Бодлер видає переклади Е. По разом із студією про нього, студії з мистецтва та літератури, есеї про наркотики, про Вагнерівську музику і збірку „Малі поеми прозою". У його посмертній теці залишився цікавий щоденник і трохи дрібного оригінального матеріялу.

СУПЕРЕЧНІ ОСУДИ.

Все, що написав Бодлер — оригінальне, нове, має на собі ознаки його непересічної індивідуальности. Та в історії літератури вистачає йому місце, яке здобув він собі як автор єдиної великої збірки поезій. „Нечестиві квіти" — найоригінальніші і найтривкіші квіти доби „декаденства". Їх перекладали і перекладають досі на ріжні мови найбільші поети. Сам їх переклад нпр. зроблений Стефаном Георге був для німецької поезії — вже за наших часів — подією. Незвичайно важко здати собі справу із враження, яке залишають ці поезії: все в них буцім-то ясне, — форма майже клясична, — порив має в собі щось ледяного, — пристрасні настрої перемішані з холодними рефлексіями. Найважче здати собі справу з того духового дна, з якого пливуть і настрої і рефлексії поета. Пригадаймо, що найвизначніші критики своєї доби Брюнетіер і Феге відмовляли Бодлерові талант і вважали його позером, який силоміць хоче вдертися на Парнас. Жіль Леметр нарікав на вбогість його думки, неясність, банальні та невідповідні вислови. А вже критика одного покоління пізніше прирівнювала Бодлера з найбільшими поетами Франції — Віктором Гюго і Лямартіном.

Не інакше виглядає справа з його релігійними мотивами. Професор університету в Берні католик Гонзаг де Ренольд, у своїй великій студії, що появилася після його викладів про Бодлера, вважає його не тільки правовірним католиком, але прирівнює „Нечестиві квіти" з „Божеською комедією" Данта заявляючи, що це найзамітніша збірка поезій за цілий XIX-ий вік. Додаймо, що така сама думка неодного з великих сучасних французьких критиків, навіть тоді, коли вони вважають деяких поетів вищими від Бодлера з огляду на цілість їх творчости. Критика погодилася, що „Нечестиві квіти" мали на розвиток поезії за останніх 80 років більший вплив, ніж будьякий другий том великого поета. Це вже одна з найвищих похвал. У студіях про модерну поезію — ніхто не може поминути Бодлера; одна з найбільших таємниць його поезії в тому, що вона приваблює своєю несамовитою силою.

м. р.

ШАРЛЬ БОДЛЄР.

ПОЛЕТ.

Понад потоки і над узбережжя,
Над гори, море, хмари та ліси,
Ген понад сонце, над просторів синь
І над сузір розіскрені безмежжя

Пливеш, мій духу, в небесах ясних
І мов плавець, що в хвилях поринає,
Ти бороздиш по глибині безкрайй
У невимовности міцних утіх.

Від випарів тікай же летом орлім,
Щоб віддихнути в синяві ясній,
Там нектар божеський, пречистий пий,
Що вогневів в осяйнім просторі.

Покинувши нудьгу і тиск турбот
Що нам буття обтяжують злиденне,
Щасливий, хто зумів крилом надхненним
Торкнутись опроміненних висот!

І хто думками вільний, невгамовний
У жайворонну синяву сягнув,
— Хто, над життям ширяючи, збагнув
І мову квітів і речей безмовних.

БУНТАР.

Сердитий Янгол впав в орлиному розгоні,
Втиснув невірному в волосся свій кулак
І крикнув трясучи: „Навчу тебе законів!
(Я добрий Янгол твій. Чи чуєш?) Хочу так!

„Бо знай, що без гримас ти всіх любити мусиш:
Кривих, озлоблених, нужденних та дурних,
Щоб ти прослатися при приході Ісуса
Величним килимом із милосердя міг.

Така Любов! Тобі кажу я: для обнови
На славу Господа горіти будь готовий;
Красу тих Розкошів пізна душа твоя!"

І так навчаючи любови, Янгол мучить
І бє проклятого його пястук могучий;
Та окаянний все своє: „Не хочу я!"

Переклав Святослав Гордянський.

Літературна хроніка.

ПРОФЕСІЙНИЙ ВЛОМНИК ПИСЬМЕННИКОМ.

Польська література має сензацію відкривши талант у кримінальника засудженого за бандитизм на довголітню вязницю. Книжка Пясецького „Любко Великої Ведмедиці" виводила його з вязниці; літературний талант виводив теж духово професійного контрабандиста. Подібну сензацію має тепер Льондон. Найбільше читана там книжка це повість Марка Беннея „Низьке товариство". Бенней відсиджував трьохлітню кару за численні вломи; тільки до деяких він признався. Сидів уже четвертий раз. Чи нудилося йому у холодній (хто зна, чи в Англії не опалюють келій для злодіїв...), чи нараз відчув, що в його совісти щось заворушилось, чи попросту хотів попробувати свого таланту — написав кримінальну повість з того, що пережив. Найшовся видавець, Петер Дейвіс, що вмів оцінити його талант і книжка пішла на ринок... не пішла, а поплила як сензаційна летучка всіма кіосками у підземельній залізниці. Величезна прикмета такої книжки — безоглядна щирість. Бенней не сповідається як блудний син і не чваниться своїми подвигами. Він уважає за природне, що серед даних обставин, у нашому віці, коли всі вихвалюють насильство — він став вломником і побратався з людьми збунтованими проти соціяльного ладу побудованого на облуді. Та він не обвинувачує суспільности ні обставин, що довели його до такої сумної карієри і вязниці: він попросту змальовує середовище, в якому жив і це „низьке товариство": злодіїв, вломників, бродяг, богемістів нічні нетлі — всяку шушваль з т. зв. льондонського Істу або Сого.

Коли повість появилася і автор уже був на волі, перед ним відчинилися аристократичні сальони; більшість уважала повість за фікцію і автора за наверненого грішника. Тимчасом Бенней не випирається своїх злочинів, хоч і не каже про ті, за які його не покарали. (Могло би трапитись, що мусів би знову вернутись до вязниці!). Бенней ще зовсім молода людина, з гарним зверхнім виглядом і щирими очима. Критику найбільше дивує факт, де він так добре вивчив літературну мову, коли він не має ніяких студій. Досі він володів попросту вуличним жаргоном т. зв. „кокней", від якого не легше перейти до літературної мови як з вязниці до літератури. Славний повістяр Велс назвав „Низьке товариство" попросту клясичним романом. Син колишнього премієра Болдуїна запропонував Беннеєві переробити з ним до спілки цю повість на сцену.

ПРУСТ НА СЦЕНІ.

Як відомо славний французький повістяр Марсель Пруст (якого саме тепер перекладає на поль. мову Бой) дав тип психольогічної повісти без подій, майже статичної. Відомий французький режисер Гастон Баті, директор наскрізь модерного, експериментального театру, що виставив недавно власні переробки „Війни і кари" Толстого та „Мадам Бовари" Фльобера заявив, що переробить на сцену Пруста повість „Шукаючи втраченого часу". Критики і письменники не вірять у це, заявляючи, що коли це буде добра пеcа, то не буде Пруст. Баті каже: „Я спокійний за вислід". Критики: „Ми неспокійні за літературу".

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Акробати, що не бояться смерти.

Американські глядачі мають сильні нерви. Карколомні штучки, що їх постійно показують в американських цирках та ріжних розвагових парках стають чимраз більше стрімголовні та небезпечні для життя. Ми маємо іноді нагоду бачити їх в американських фільмах. Жорж Гамід колишній акробат доставляє на кожне телефонічне замовлення відповідний пописовий нумер. Він є під цю пору найкращим манаджером американських акробатів. Коли треба доставляє він мотоцикліста, що переїздить крізь виставову шибу зі скорістю сто кільометрів на годину, їздців, що скачуть із високих мостів, або навіть очайдуха, який підпалює своє авто і виконує з ним „сальто мортале".

Найбільша штука вміти впасти.

Кожного року — каже Гамід — ломлять собі люди у своїм власнім помешканні ноги на диванах, або коли виходять із ванни. Вони розбиваються, бо не вміють найважнішої штуки, яку мусить опанувати кожний акробат: уміти впасти. Якщо звичайний смертник розібється зі своїм автом, яким їде ледви зі скорістю 60 км. на годину, то він напевно сильно пораниться, або згине на місці. А Люкі Тітер, король американських акробатів їде спокійно зі скорістю 100 км. на годину, паде спокійно на плечі і встає, якби ніколи нічого не сталося.

Мусить він перешкоди взяти у відповідному місці під найдокладнішим прямим кутом. Відхилення від цього правила — це відхилення між життям і смертю.

До своїх пописів мусять акробати щоденно вправляти.

Кожна людська помилка стає причиною смерти. Слабше закручена шрубка, недокладне споєння, чи якийсь незамітний металевий кусник спричинюють катастрофу. Льіяна Ліцель найбільша повітряна акробатка всіх часів згинула передількома роками тільки тому, що малесенький сталевий перстень був зле зроблений.

Пописи зі звірятами.

Акробатичні пописи зі звірятами вимагають довгого і витревалого тренінгу. Льорена Карвер, яка від 12 року життя пописувалася з кіньми скоками із мосту, або якоїсь високої площини, тренувала своїх звіринних співпартнерів довгі роки. Спершу скакали коні без їздця з якоїсь означеної висоти. Відтак із вершником, при чому збільшували їм все височінь. Іноді коні починали хвилюватися і тоді треба було закинути на якийсь час тренінги. Іноді, щоб не розчаровувати публики, організатори уставляють ріжні штучні перешкоди. Найнебезпечніший для коня і вершника є мент, коли вони підчас скоку майже прямовісно спадають у глибінь.

Вирішна десята секунди.

Найважнішою штукою — це вміти у відповідному моменті вирахувати цю десяту секунди. Тільки по кількалітній вправі можна осягнути цю штуку.

Нпр., коли звичайний автомобіліст мав випадок-зудар, тоді силою розгону летить він уперед. Він ударяє головою у шкло і грудьми до керівниці. Статистики нещасливих випадків подають, що таким чином найбільше автомобілістів найшло свою смерть. Люкі Тітер їздить уже кілька літ із швидкістю 70 км. на годину по бетоновій стіні і не зломив собі досі навіть малого пальця. Його вози — це очевидно старі машини, або зовсім дешеві авта. Він уміє оцінити значіння тієї десятої секунди. У цій найважнішій секунді скаче він із швидкістю лискавки на задне сідало, одначе глядачі мають враження, що діється це внаслідок зудару.

Незвичайно важку штучку показує Тітер на похиленій залізничці, яка жене зі скорістю 110 км. на годину. Коли колеса одної сторони підносяться 2 м. вище від коліс із другої сторони, тоді віз розбивається на дрібні кусні. Частини розбитого возу можна відтак знайти у промірі 100 м. Тітер виходить із тієї карколомної їзди зовсім неварушений, без найменшої рани. Своє життя ратує він завдяки незвичайно прецизному, обчисленому на десяті секунди, упадкові.

Їзда у пропасть.

Улюбленим, мистецьким тріком є їзда у пропасть: авто жене зі скорістю 100 км. на годину у пропасть. Воно мигне в повітря і причалює спершу передніми, відтак задніми колесами у глибині. До цього попису треба не тільки рівноваги та зручности але теж надлюдської відваги, бо при такій їзді діються іноді ріжні непередбачені випадки. А відваги, людям, що не лякаються смерти, ніколи не хибує.

На фільмах бачимо дуже часто, як мотоциклісти переїздять повним розгоном крізь виставові шиби, або горіючі плоти. Як одиноку охорону вживають мотоциклісти шолому, такого, як його бачимо в американських футболістів. Їздець мусить їхати із такою швидкістю, щоб кусники розбитого шкла, або горіючі дошинки летіли в напрямі їзди. Крім цього мусить він перешкоди взяти у відповідному місці...

Одинокою опорою для вершника є тоді кінська грива. Коні нераз при тім сильно раняться. Згодом відчувають вони у таких скоках велику приємність. Ясно, що й вершники не все виходять при тому ціло. За цілий час своєї карієри Льорена Карвер мала 32 зломань ріжних костей і кісточок. А ріжних, болісних стовчень, то вона не могла собі навіть пригадати.

Коли хтось запитав Жоржа Гаміда кількох його акробатів постигла несподівана смерть, то він відповів: „Від 1923—1934 р. тільки один. Від того часу до недавна було 7 смертних випадків.

СОБАКА РЯТУЄ ВІД ПОЖЕЖІ

В домі муніципального радника у Ґреноблі вибухла серед ночі пожежа. Причиною пожежі була якась хиба в електричному світлі. Всі мешканці дому спали кріпким сном. Пожежа вибухла на долішньому поверсі. Спальні кімнати містилися на другім поверсі. Вогонь поширювався чимраз дужче і почав уже загрожувати мешканням горішного поверху, на якому мешканці й господарі спали спокійним сном, не прочуваючи найменшого нещастя. Уже обгоріли штукатерії, обвалилися бальки й загородило доступ до сходів. Собака господарів, яка спала внизу в кухні, не зважаючи на дим та перешкоди вибігла нагору й почала гавкати під дверима так довго, аж господарі прокинулися. Таким чином собака врятувала господарів від неминучої смерти в полумях.

—o—

МАЛИЙ МОРЯК РЯТУЄ НА МОРІ ТРЬОХ ЛЮДЕЙ.

У Бульоні трапилася недавно така подія: Малий 14-літній хлопчина Жан Бонвуазен служив на малому кораблі шкуні „Нотр Дам де Люрд". Підчас останньої подорожі шкуна почала тонути. Малий Жан спав. Власник шкуни розбудив хлопчину і велів йому повідомити цілу дружину, щоб усі повдягали на себе рятункові пояси і кидалися в море. Корабель затонув. Затонуло також у хвилях і кількох моряків. Щойно по годині наспіла поміч, яку подав нещасним англійський вантажний корабель. Малий Жан не тільки вдержався на воді, але урятував ще й життя трьом іншим морякам: двом робітникам і механікові шкуни, які зовсім вибилися зі сил. Вони почали уже потапати. Запримітив це малий Жан і зловив на хвилях бочівку та підплив із нею до одного моряка. Потапаючий вхопився її і так передержав найкритичніший час. Другому морякові і механікові подав він кусень дерева і таким чином, хоч сам був уже до краю виснажений, урятував трьох людей.

Зате стрінула його нагорода. Рятункове товариство Па де Кале уладило окреме свято підчас якого молодого героя удекорували бронзовою медалею і вручили йому диплом фонду Карнеґі.

ШАХОВИЙ КЛЮБ СЛІПИХ.

Останніми роками можемо запримітити багато ріжних спроб облекшити незавидну долю й життя сліпих. Одною із таких спроб є теж заснування в Австралії шахового клюбу сліпців.

Альберт Ріссель осліп щойно перед пятьома роками в наслідок нещасливого випадку. Тому, що він завжди був дуже добрим шахістом, почав при помочі дотику проби гри в шахи. Ці спроби випали незвичайно добре і Ріссель присвятив усю свою увагу цій гарній грі, не маючи змоги використати своїх здібностей для громадської праці. Згодом став він розвязувати найтрудніші шахові проблеми і став звичайним членом шахового клюбу в Аделяйді, так як і священник Радкліф, доцент теольогічної колеґії св. Варнави, який теж був сліпцем. Вони оба стали основниками нового клюбу, який поширив свою діяльність на цілу Австралію і згуртував під цю пору 10 членів в Аделяйді, 8 у Брісбрані та кількох членів з інших околиць Австралії. Шахові партії грають вони при помочі листування і найкращі шахові листи творять правдиві шахові мистецькі тв...

—o—

ВЕСЕЛЕ.

ЗАСЛУЖЕНА КАРА

Двох хлопців товче на вулиці з усіх сил третього. Якийсь добродій розброює їх і питає:

— Чому ви його так побили?

— Бо він написав погану задачу

— Це-ж вас нічого не обходить. Адже це справа вчителя.

— Так, але ми від нього відписали наші задачі.

РОЗЧАРУВАННЯ.

— Панно Славцю, — каже новий молодий шеф бюра — маєте ви недільний вечір вільний?

— Так, пане начальнику — відповідає з чарівним усміхом, повна надій панна Славця.

— Так? То підіть, будь ласка, швидше спати, щоб у понеділок прийшли ви точно до бюра.

—o—

НОВИНКИ.

— **Найсолідніші футра тільки у Юліяна Глушевського**, Львів, пл. Капітульна 3. 1., телефон 254-46.

— **Косметичні курси Добрянської**, Львів, Кохановського 15 а. Професійна школа коедукаційна — дає право отворення власного інституту у краю. Проспекти даром. Практика в інституті „Слава".

— **Затверджені владою КУРСИ КОСМЕТИЧНІ** Стефанії Гаврисевич під проводом д-ра Е. Дурделя та інж. хемії, Львів, Коперника 42 А, тел. 272-18. Додаткові записи приймаємо до 5. жовтня. Окремі курси лічничого масажу тіла і руки. 1685 1—6

— **Кишеневий календарець-термінар на 1938 р. „НА СЛІДІ"**, необхідний для вільних звань, купецтва і молоді можна набути у книгарнях або у Видавництві „Вогні", Львів, Потоцького 11 А. Ціна зол. 0.40, в оправі в англ. полотно зол. 0.70. 1690 1—1

— **Перевози меблів, машин, багажів та товарів** виконує дешево та солідно українська перевозово-спедиційна кооп. „Гарма", вул. Потоцького 11 а (II. брама) тел. 111-21. 1575 1—?

— **Отворення інтернату для студіюючої молоді.** Довідуємося, що Високопреосвященний Митрополит Кир Андрей, бажаючи прийти з поміччю українській студіюючій молоді та йдучи на зустріч бажанням тієї молоді і громадянства, постарався отворити з днем 1. жовтня 1937 в бувшому Академічному Домі вул. Супінського 21 християнський інтернат для студіюючої молоді. Зголошення приймає Управа при вул. Супінського 21. До прохання треба долучити поручення о. пароха чи пак катехита та одної з місцевих установ. Докладніші інформації появляться у пресі в найближчих днях.

— **Консулят Чехословацької Республики у Львові** повідомляє, що в день похоронів Президента-Освободителя Т. Г. Масарика у вівторок 21. вересня ц. р. не буде урядувати. Консулят буде отворений тільки для осіб, що складатимуть співчуття.

— **Зміни у львівській Кураторії.** Кураторія львівської шкільної округи повідомляє: Міністр освіти прихилився до прохання начальника виділу середніх шкіл Кураторії Людвика Юса і відкликав його з дотеперішнього становища, привертаючи його до вчительських обовязків у II. гімназії ім. Шайнохи у Львові. Управу виділу середніх шкіл міністр повірив д-рові Меч. Земновичові, дотеперішньому директорові державної педагогії у Львові. Крім того повірив візитаторські обовязки д-рові Стеф. Папе, дотеперішньому візитаторові шкіл у Катовицях і Влад. Даєвському, директорові гімназії ім. П. Скарги в Рогатині. Дотеперішні візитатори Ст. Шеліви і Людвик Тулея повертають на давні директорські становища.

— **Чесне в трьох ратах.** З початком нового академічного року має вийти розпорядок у справі платности чесного. Сплата чесного буде розложена на 3 рати. Крім того будуть запомоги і безворотні позички. Тому при вписах студенти мають зазначити маєтковий стан родичів.

— **За комунізм.** Розправа проти Василя Медвідя з Камінки равського повіту за комуністичну діяльність скінчилася засудом обвинуваченого на 4 роки вязниці.

— **Електризація Жовківщини і Равщини.** Електричні заведення львівської округи приступають до будови електричної траси Жовква-Рава Руська, довгої на 32 км. Траса переходитиме через місто Жовкву і дільницю Винники, громади Воля Висоцька і Крехів жовківського повіту та Камінку Волоську, Магерів і Гійче равського повіту, врешті саму Раву Руську до будинку при вул. Фредра.

— **Нові школи в Тернопільщині.** Тернопільська шкільна округа одержала 13 нових шкіл із 70 шкільними салями. До ужитку віддано вже 30 нових саль. Нові школи повстали в Бірках, Бушневі, Кокутківцях, Шляхтинцях, Воробіївці, Богданівці, Хмелиськах, Фастівці, Галущинцях, Горах Стрийовецьких, Кійданцях, Новім Рогівці і Новиках.

— **Стрільці будують дім.** В українському селі Лубянках пов. Стрий відбулося посвячення угольного камени під будову стрілецького дому. На посвячення прибув стрийський староста Гармата та інші повітові достойники.

ВІДГУКИ ДНЯ.

„Нас не злякають зливи ні тучі".

Назагал не люблю гірських прогульок. Пригадують мені зараз часи тяжких воєнних походів, часи небезпечних стеж серед слот і морозів, з порожним шлунком і повною обшивкою.

Але цього року було в Підлютім таке альпіністичне завзяття і таке симпатичне товариство, що я згодився взяти участь у триденній ескападі на Яйце. Стидно мені було відмовлятись, коли сам генерал Тарнавський вирушав на прогульку.

— Спробую — казав — чи ноги ще сяктак служать.

Погода була вимріяна. На долі мрящів дощик, а горою снувалися мряки, мов би хто на горах гнилу солому палив.

— Ух! Перемокнемо до сорочки — ствердив я. — Дощ щойно розмахується.

— „Нас не злякають зливи ні тучі, Нас не злякає ясний грім"... — зацитував з ловецького гимну провідник прогульки і — ми рушили.

Доки дорога йшла залізничкою — було ще пів біди. Я змок тільки з одного боку, бо... мотор мав впереду шибу, а зверху дах. Але, коли прийшлося висісти і йти звичайним гірським плаєм — ситуація сильно погіршилася. Дощ не тільки мав до нас приступ з усіх сторін, але й змінцив свій наступ.

— Співаймо! — закомандував провідник, „Нас не злякають зливи ні тучі"...

Пісня вийшла якось блідо і непереконливо, а що дорога вела ввесь час під гору, то й голос стряг у горлі як ноги в розмоклій глині.

— Трудно, щоб ми нині добилися на Яйце! — пробував я зневохотити товариство.

— Що вам?! — закричали голосно молоді верхолази, а ще голосніше молоді верхолазниці. — Стидайтеся, старушку!

І я застидався.

Ми йшли а дощ падав, дощ падав а ми йшли, врешті ми почали лізти а дощ почав лити як з цебра.

— Справді... хто знає... — сказав по годині один молодий.

— І ви також крячете?! — обурювалась жіноча часть прогульки — Беріть собі приклад з нас.

І ми брали. — Себто: як показалась мисливська хатка жіноцтво з одушевленням ствердило:

— А ось, хатка.

Тоді ми собі:

— Фактично хатка! І певно суха в середині.

— Навіть з печами — додав провідник.

Ніхто навіть не запрошував скрутити до неї і всі шнуром просто до... хатки. Сталося це зовсім припадково, так як припадково знайшовся в кишені провідника ключ від хатки.

Хатка, властиво хата, а ще точніше вілля стоїть у кедровім заповіднику. Входиться до неї крізь кедрову браму і чудову лісову алею. Там десь тепер сидить мисливий, вислухуючи оленів і готуючи на найкращого смертну кулю. Там засіли ми тоді слухаючи монотонного шепоту слоти і готуючи ріжноманітну вечерю.

Зайшовши у мисливську хатку, ми очі забули. На стінах висіли великі афіші з гаслами: „Пролетаріюше вшистких краюв лончцесен!" „Робoтніци! Панове полюйом, а ви єсьць не маце цо!" „Преч з клерем!" і тим подібне. На столі лежала книга відвідувачів заповідника, а в ній: протокол з засідання „Лісової Льожі" і ріжні проєкти як відібрати митрополичі добра

— Хто то такий міг бути? — дивувались ми.

— Я знаю, прошу — обізвався побережник. — То певно та жидівська прогулька, що два дні тому тут крутилася. Ех! Коби я був їх тут застав... і погладився по щоці.

Симпатики Сталіна влізли до хати зробивши діру в даху і вирвавши дошку в стелі а бажаючи прислужитися всесвітній революції, повиписували на стінах і на мапах страшні гасла. Потім засвинивши хатку — відійшли вдоволені з себе і горді зі свого діла.

Але це не попсувало нам настрою. Триденна прогулька на Яйце лишиться на довго в моїй памяти. Десь там ховався в мряці шпиль гори (якого ми не здобули), довкола нас шумів кедриновий ліс (якого ми не бачили), а з верху падав і падав дощ (якого ми не боялися).

А коли вернулися в Підлюте — всі нас подивляли.

— В таку слоту три дні на прогульці!...

— Видержалиб ще довше, але харчів не стало — відповідали ми і позволяли себе подивляти.

Галактіон Чіпка.

— **Червінка в Радехівщині.** Пишуть нам: В Завидчі пов. Радехів від трьох тижнів шириться епідемія червінки. Нема родини, де не булоб 2—3 осіб хорих, було навіть кілька смертних випадків. Досі влада не зробила нічого, щоби запобігти поширюванню цієї недуги, навіть наука в школі дальше відбувається, хотяй д-р Антін Жуковський, лікар із Щурович, тричі повідомляв про це старосту, а навіть раз телефонував. Недуга переноситься також на сусідні села і вже занотовано випадки захоріння в Щуровичах і в Сморжеві. Крайня пора видати відповідні розпорядки і замкнути школи.

— **Політична неграмотність польських селян.** „Нове Село" наводить одну веселу, але правдиву подію з останнього страйку, яка заразом є доказом цілковитої політичної неграмотности польських селян. В Бучаччині при кінці недавнього страйку пустили якісь провокатори вістку, що „пан староста" позволив грабувати містечко Золотий Потік. Влада — казали — „назначила" грабунок на середу. В це очевидно місцеві польські селяни повірили. Тому в середу вранці зібралася велика юрба селян з мішками, сокирами, вилами та гайда до міста користати з „позволення" пана старости. На передмістю стрінули поліцая, який їх здержав. „Доконд?" — спитав. Всі разом відважно відповідають: „Рабовáць, пшеце пан староста зезволіл" Поліціян був хитрий і скоро зміркував в чому діло і тому спокійно, але рішуче заявив: „Врацайце! Пан староста одвелал. Рабунек одбендзє сєн в пйонтек". Зібрані мазури зверали сердито, але як староста пересунув рабунок на „пйонтек", то треба вернутися і прийти в „пйонтек". Тимчасом влада поробила відповідні приготування, спровадила до Золотого Потока більшу скількість поліції та не допустила до грабунку. Цей випадок свідчить не тільки про цілковиту політичну несвідомлість польських селян, але ще про одне: Завдяки спеціяльній політиці у відношенні до осадників, яким ще тільки одного птичого молока недостає, вони вже навіть не вміють розріжнити, що можна, а що неможливе.

— **Уважати на дурисвіта.** У Львові увихається по домах якийсь мужчина, що представляється як Маріян Сливінський, урядовець львівської скарбової палати і видурює від легковірних людей гроші, обіцюючи звільнити їх від патентів. Деякі особи натягнув навіть на 10 зол. і більше не показався.

— **Крадіж у книгарні.** У книгарні Т-ва ім. Шевченка у Львові із шуфляди директора Василя Палієва вкрадено в день між 12 і 1 год. готівку 1.200 зол. В книгарні находилося в тім часі більше число осіб.

— **Хто виграв на льотерії.** В нинішньому тягненні держ. кляс. льотерії впали більші виграні на такі числа: стала денна 5.000 зол. на ч. 32744. 50.000 зол. на ч. 151301. 15.000 зол. на ч. 170232. 10.000 зол, на ч, 63490 73113 91015 97928 144802 172606. 5.000 зол. на ч. 34927 65010 193965 32744. 2.000 зол. на ч. 1391 9646 44936 46402 53208 55803 69029 75714 83962 89203 100466 104135 115664 119624 122889 125235 133525 138378 153105 167827 173160 189290. 1.000 зол. на ч. 5461 9310 21419 38721 66156 74020 86452 89337 93652 95371 112398 136630 146936 149574 152678 189235 191390 193288.

— **Львівська хроніка.** На вулиці Городецькій особове авто із поморського воєвідства наїхало на трамваєвий віз і ушкодило його. — На Городецькій вулиці таксівка наїхала на мотоцикліста Жигмонта Качоровського і потовкла його тяжко. Рятункова стація забрала раненого до шпиталю. — Григор Зайонц із Малехова на вул. Личаківській віхав у розкопаний канал. Кінь забився. — Анастазія Пукалець із Леванівки повідомила поліцію, що її чоловік вийшов із дому ще 1926 р. (!) і досі не вернувся. За посередництвом поліції просить зажурена жінка, щоб хто знає що про її пропавшого тому 11 літ чоловіка, дав про те знати. — Поліція арештувала шофера Ст. Ґроновського, який перетяв гуму на колесі авта свого товариша по фаху Вол. Зайонца та хотів його застрілити.

— **Епільоґ яворівських зловживань.** Перед львівським судом відбулася розправа у справі зловживань, яких доконано тому шість літ в Яворові. Розправа скінчилася засудом Л. Чермака, ем. секретаря повітової ради на 2 і пів року вязниці, Теодора Метафіра, б. члена повітової ради на рік і б. війта Івана Янчишина на 8 літ вязниці.

— **Арештували ворожбита.** У Львові арештовано 27-літнього Павла Бащинського, власника реальности при вул. Церковній, що присвоївши собі імя Абдель Ганіма, реклямувався як ясновидець і натягав людей на гроші. Він держав окреме бюро з кількома урядовцями і вів широкі інтереси в цілому краю. Бюро висилало масово своїм клієнтам друковані гороскопи і віщування та відбирало з пошти кількасот зол. денно. Аж коли клієнти зміркували, що стали жертвою ошуканства, справою занялася поліція, яка закрила „бюро", а самого „ясновидця" відставила до слідчої вязниці.

— **Смерть поліцая і бандита.** У Кракові на вул. Черняковській прийшло двох поліцаїв, щоб арештувати ошуканця, що там мешкав. Його не застали, а був у мешканні підозрілий осібняк без документів. Поліції він сказав, що зветься Бренер і торгує худобою. Поліцаї відвели підозрілого до поліційного комісаріяту. Перед будинком комісаріяту арештований виняв із кишені револьвер і пострілив обох поліцаїв. Один із них, Станислав Копачинський, ранений у серце, помер. Бандит пустився втікати, сів на вантажне різницьке авто, загрозивши шоферові. За ним пустилася в погоню поліція мотоциклями й автами. По дорозі бандит зранив іще поліційного шофера, що кермував мотоциклем. Біля кінця Косцюшка бандит зіскочив і став утікати пішки. Тут його окружили й убили. Справжне назвище бандита невідоме.

— **Краєва хроніка.** На лінії Львів-Снятин поспішний потяг наїхав біля Слобідки Болшовецької на однокінну фіру, якою їхав Герман Айлен з Делієва. Паровіз розбив фіру та вісім пак яєць, але візник і коні вратувалися. — В Перемишлі повісилася 63-літня Анна Голод з причини нещасливого купна дому. — На залізничому шляху біля Нижанкович знайшли переїхане тіло якогось молодого чоловіка. — У Сяноці поліцай застрілив небезпечного бандита, Володислава Богачевича, який у ресторані викликав бешкет і хотів ножем убити поліцая, коли той хотів його арештувати.

— **Мазури проти міст.** В новосанчівському повіті було знову кілька випадків, де людові агітатори пробували силою недопускати селян з довозом харчів на торг. В Новому Санчі засуджено за те якогось Шаблю на 6 місяців вязниці без припинення кари.

— **В інформаціях про агрономічні та економічні студії в Лювені,** що появилися у вчорашньому числі „Діла", вкралися дрібні помилки, а саме: має бути під: 2) відділ хемічний, титул — інж. рільника хеміка; під 8) загально-рільничий, титул маґістра (ліценціята) рільничих наук по 3-ох **роках** (а не по 5-ох).

З кіна.

КІНО „КОПЕРНИК": „ЗНАХОР".

Ця фільма зроблена на підставі повісти Доленги-Мостовича, автора дуже читаного в тих колах, що не цікавляться літературою ні ґалантами, а хотять мати зворушливу лектуру, яка у кращій формі нагадувала би кримінальні часописні сензації. Хоч кіно має теж свої мистецькі домагання, воно шукає передовсім повістей, де є багато подій, перипетій і конфліктів. „Знахор" має дуже добрий матеріял для фільми і він використаний при помочі першорядних артистів. На цій фільмі бачимо, як значно поправилася технічна сторінка польської фільми. Коли польські комедії можуть суперничати з американськими, польські драми досі не вибороли собі відповідної марки і публика не має до них повного довіря. „Знахор" перевищує дотеперішні польські драми багатством свого сюжету і кількома дуже добрими типами. Ідея, якою так часто користувався Пірандельльо: про життя людини, що втратила память своєї минувшини, переведена тут дуже природно. Юноша-Стемповський у головній ролі дає могутню креацію, поруч нього зворушує своєю ніжністю та жіночістю Баршевська. Дуже добрі характеристичні ролі (Цвіклінська та інші). Фільма показує аж кілька нещасливих випадків і витискає сльози з очей вражливіших глядачів так, що на салі чути шелест від хустинок.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Неділя, 19. IX. год. 3.30 попол. „Король волоцюг"; год. 8. веч. „Король волоцюг".

Понеділок 20. IX. год. 8. веч. „Король волоцюг".

Вівторок, 21. IX. год. 8. веч. „Король волоцюг".

Театр Ріжнородностей.

Неділя 19. IX. год. 8. веч. „Де чорт не може".

Понеділок 20. IX. год. 8. веч. „Де чорт не може".

Вівторок 21. IX. год. 8. веч. „Де чорт не може".

Український Народній Театр ім. І. Тобілевича:

СТАНИСЛАВІВ:
19. IX. Шаріка.
20. IX. Під куратолею.
21. IX. Ніч під Івана Купала.
Білети на всі вистави можна вже набувати у Базарі.

ГАЛИЧ:
22. IX. Циганський барон.
23. IX. Муж двох жінок.
24. IX. Дівча з Маслосоюзу.
25. IX. Княжна чардаша.
26. IX. Шаріка.
З Галича іде театр до Ходорова, Жидачева, Рогатина і Бережан.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

СТРИЙ:
19. IX. Хмара.
20. IX. Маруся Богуславка.
21. IX. Ніч під Івана Купала.
Вистави відбудуться в Німецькім Домі, бо в салі Нар. Дому грає кіно.

Український Молодий Театр „Заграва".

ВИТКІВ:
19. IX. Трафіка пані ґенералової.

КІНА.

АПОЛЬО: „Володар".
АТЛЯНТИК: „Пратер".
ВАНДА: „Антін Адверз", „Віскі і долари".

ҐРАЖИНА: „Бльонд Кармен" з Мартою Еґерт.
ЕВРОПА: „Один поверх вище".
КАСІНО: „Кінець пані Чені".
КОПЕРНИК: „Знахор" на осн. повісти Доленги-Мостовича.
МАРУСЕНЬКА: „Приречення".
МЕТРО: „Чорні рожі", „Вапусь" із Димшою.
МІРАЖ: „Певні".
МУЗА: „Відень-Льондон".
ПАКС: „Королева джунглів".
ПАЛЯС: „Трафальгар".
РІЯЛЬТО: „Матура".
РАЙ: „Тато жениться".
СВІТ: „Клопоти спортовця" і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Право молодости" і ревія Рефрена.
ТОН: „Шаржа легкої бриґади".
УТІХА: „Орел летить до Китаю", ревія „Торги життя".
ХИМЕРА: „Зрадник" (уперше у Львові).

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5).
„Сицилія".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 19. вересня 1937.

БЕРЛІН 18.00 Розр. концерт, квінтет, 20.00, 21.00 Любовні сцени з опер. БІЛГОРОД 21.20 Орх. концерт, 22.20 Нар. пісні. БУДАПЕШТ 12.30 Орх. концерт, 15.50, 21.30 Циг. музика, 18.30 Сальон. музика, ВІДЕНЬ 13.05 Веселі віденські мельодії, 15.40 Концерт квартету, 18.00 Альпейська нар. музика, спів. 21.10 Настроєві віденські образки, музика, спів. ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00 Авд. для дітей, 14.30 Весела авд., 15.30 Спорт і

розривка, 17.20 Пісні і поезії. КОШИЦІ 17.35 Для Закарпаття, нар. пісні, хор. МІЛЯНО 17.15, 18.00, 19.00 „Ля воджіна дель Фонографо" оп. Льомбарда і Джіль Бляса, 21.00, 22.00, 23.00 Твори Дж. Муде інстр. музика, спів, МІНХЕН 15.00 Казка для дітей, 16.00 Розр. концерт, Вайль кольоратур. сопр., 20.00, 21.00, 22.00 „Сила долі" оп. Верді. ПРАГА 16.00 Концерт військ. орх., 17.35, 18.00 Концерт фільг. орх., музика, спів, 19.05 Галевий вечір, 21.25 Чеська оп. музика, 22.35 Джез, РАДІО ПАРІ 18.00 Орх. концерт, 20.15 Пісні, 20.30, 21.00, 22.00 Театр Уяви. РИМ 20.40 Розр. музика, 21.00 Комедія, 21.30, 22.00 Розр. концерт.

Понеділок, 20. вересня 1937.

БЕРЛІН 15.15 Розр. музика, 19.00 Веч. гомін, 21.00 Концерт, БІЛГОРОД 18.30 Концерт, 20.10, 21.00, 22.00 Опера. БУДАПЕШТ 12.05 Циг. музика, 13.30 Концерт військ. орх., 15.00 Скрипка. ВІДЕНЬ

17.35 Скрипка, 19.25, 20.00, 21.00 „Турандот" оп. Пучінія, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00, 16.00 Музика ріжних народів, 19.00, 20.00 Фольк. концерт, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 20.40 Розр. музика, 21.00 Концерт хору, 21.45, 22.00 Орх. концерт, МІНХЕН 12.00, 13.15 Орх. концерт, 16.00 Солісти, 18.00 Пісні музика, промова Бальдура ф. Шіраха, 19.00 Оперові мельодії, 20.10, 21.00 Концерт орх., сопр., тенор, ПРАГА 21.25 Форт. квінтет Новака, РАДІО ПАРІ 19.03 Сольо на альтівці, 19.15 Пісні, 19.30 Скрипка 21.00, 22.00 „Ріп" ком. оп. Пляикета, РИМ 17.15 Розр. концерт, 20.40 Розр. музика, 21.00 Концерт солістів, форт., скрипка, 22.00 Муз. вечір.

Вівторок, 21. вересня 1937.

БЕРЛІН 11.15 Веселі мельодії, квінтет, 14.15, 15.00, 19.00 Розр. музика, 20.10 Концерт військ. орх., 21.00 Орх. концерт, БІЛГОРОД 18.50, 19.00 Нар. пісні, 20.00, 21.00 Концерт орх. і солістів, БУДАПЕШТ 13.30 Вок. квінтет, 17.20 Форт., 18.20 Нар. пісні у супр. цин. орх., 19.40, 20.00 Сальон. музика, 21.00, 22.00 Концерт оп. орх., ВІДЕНЬ 15.15 Для дітей, 17.30 Італ. арії та пісні, Тібальді барит., 19.55, 20.00 Найновіші фільм. мельодії, 21.35 Одноактівка, 22.20 Веселі віденські мельодії, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00 Муз. всячина, 16.00 Концерт, скр., 18.00 Пісні давніх часів, хор., ком. Аркса, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 19.00 Розр. музика, 21.00, 22.00 Комедія, 22.20 Солісти, скр., форт., МІНХЕН 16.00 Концерт солістів, 17.00, 18.00 Концерт військ. орх., 19.00 „Вальс — любовна пісня", розр. концерт, 20.10, 21.00 Комедія, 21.30 Форт. квартет Р. Штравса, 22.20 Розр. концерт, ПРАГА 17.30 Скрипка (баляди), 18.10 Музичні гулянки по давній Празі, Концерт солістів, 19.55, 20.00 Розр. музика, 20.30, 21.00 Симфонія ч. 2. п-моль Малера, хор, солісти, 22.15 Легка музика, РАДІО ПАРІ 19.00 Форт., 19.30 Сценка, 20.30 Звукові карикатури, 20.45 Пісні, РИМ 17.15 Концерт хору, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00, Вечір присв. Дж. Муле.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 19. вересня 1937.

8.00 Сигнал часу, 8.03 Ранішній денник, 8.15 Для села: Хліборобська газетка, Ніколяї: Увертюра оп. „Веселі кумоньки з Віндсору", гр. пл., Як прокормити худобу через зиму, 9.00—11.00 Богослуження, опісля музика з гр. пл., 11.00 Орх. конц., 11. 57 Сигн. часу, 12.03 Іде осінь, конц. симф. орх., Шлемінська спів, 13.00 Фільм. огляд, 13.10 Оперет. мельодії, орх., спів, 14.40 „Пан Дамазій у міністра" фрагм. гуморески Брандовського, 15.00 Для села: Огляд ринків рільних продуктів, Ой личко, ой румяне личко, авд., Організація хліборобства його сила, 16.00 Концерт солістів: мецосопран, форт., 16.40 Анатоль Лядов, з гр. пл., 17.00 Підвечірок із радіовиставки у Вильні; у перерві коло год. 17.55 Офіцина у Фльоренції, 19.00 Театр уяви: „Два несміливі" водевіль на осн. ком. Лебіша і Рене Клєрк, 19.47 Репортаж, 20.00 Транс. із Цюріху та Льозани: оркестра, форт., скрипка, Петер Віллі спів, муж. хор, 21.00 Політичний огляд, 21.10 Вечірній денник, 21.20 Клініка спів, словно-муз. гротеска, 21.20, 21.51 Спорт. вістки, 23.05 Танк. музика з гр. пл.

Понеділок, 20. вересня 1937.

6.15 Ранішня пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Музика з гр. пл., 7.00 Ранішній денник, 7.10 Музика з гр. пл., 8.00 Авд. для шкіл, 11.15 Для шкіл: Летунська новеля, Музика з гр. пл., 11.40 Бетовен: Соната ес-дур оп. 27, гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудневий денник, 12.15 В. Груби: „З Відня по світі", гр. пл., 12.25 Оперові фантазії з гр. пл., 12.40 Від варстату до варстату: Таліцер, 13.55 Легка музика з гр. пл., 14.55 Львівська біржа, 15.00 Великі увертюри, з гр. пл., 15.35 Львівські біжучі вістки, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Скандинавські казки, словно-муз. авд. для дітей, 16.20 Орх. концерт, 16.50 Про культуру гостей і культуру господарів, 17.05 Танк. музика у вик. орх., 17.50 Морська опо-ція на Гелі, 18.00 У країні замків, озер і смугастих спідниць, 18.10 Сарасате, гр. пл., 18.30 Техн. скринька, 18.40 Програма на завтра, 18.45 Спорт. вістки, 18.50 Акт. гутірка, 19.40 Спорт. гут., 19.50 Спорт. вістки, 20.00 Нар. капели, 20.45 Веч. денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Вальс і пісенька, квартет, сол., 21. 45 Поезії Корн. Уєйського, рецитує Альф. Шиманський, арт. театру у Львові, 22.00 Скрипка, 22.30 Спів, ресіталь Фр. Паптівни, 22.50 Останні вістки веч. денника, огляд преси, метеор. комунікат, 23.00 Із спікерового альбума.

Вівторок, 21. вересня 1937.

6.15 Ранішня пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Музика з гр. пл., 8.00 Авд. для шкіл, 11.15 Для шкіл: Останнє огнище, 11.40 Глазунов: Фрагменти з балетових сцен оп. 52, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Інформаційна газетка в українській мові, 12.25 Марш у вик. військової орхестри, 13.55 Розривкова муз. з гр. пл., 14.55 Львівська біржа, 15.00 Россіні: Фрагм. оп. „Севільський цирульник" гр. пл., 15.40 Львівські біжучі вістки, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Хто є твій тато: Залізничий машиніст, 16.20 Форт. твори на 4 руки Мавр. Мошковського, 16.45 Фейл.: Земля повна соли, 17.00 Усміхи Відня: подвійний квартет, спів, форт. на 4 руки, 17.50 Актуальна туристична гутірка, 18.00 Огляд фін.-госп. актуальностей, 18.10 Муз. транскрипція, з гр. пл., 18.25 Літ. нарис: Нова популярність повісти, 18.40 Програма на завтра, 18.45 Спортові вістки, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 „Чесність" скеч, 19.15 Скрипка, 19.50 Спорт. вістки, 20.00 „Сесі" оперетка Е. Крайзлера; у перерві коло год. 20.45 Веч. денник, Хліборобські вістки, 22.10 „Про Біскупін у 15-ох мовах світа, авд., гр. пл., 22.25 Концерт солістів (сучасна музика); форт., 22.50 Останні вістки веч. денника, огляд преси, метеорольог. комунікат, 23.00 Концерт бажань!

БІРЖА.

Львів, 18. вересня 1937.

Гроші.

Купно-продажа: Бельґи бельґ. 89·33, 89·90, Доляри американські 5.29·50, 5.27·00, доляри канад. 5.29·50—5.27·00, Фльорени гол. 292·42—290·70, Франки фр. 18·16—17·16, Франки швайцарські 122·00—121 2 , Фунти англ. 26·32—26·16, Гульдени данц. 100·20—99·80, Корони ч. 18·47—17·50, Кор. дан. 117·49—116·65 Кор. норв. 132·23—131·25, Корони шв. 135·73—134·75, Ліри італ. 23·50—22·60, Марки фінлянд. 11·62—11·20, Марки нім. 128·00 — 122·00, Шилінги австр. 98·00—96·00, Тель Авів 26·20—25·90, Марки нім. срібні 134·00 — 128·00

Акції.

4 і пів проц. внутр. 55·60, 55·10, 55·88, 4 поз. інв. 1 ем. непот., 2 ем. 68·00, серія 52·75, 5 залізн. 57·25, 4 прем. дол. 58·50 консол. 58·50, 58·00, 58·25, дві ост. др.

Папери.

Банк Польський 106·00, Цукор 35·50 Вуголь 26·50, 26·00, Ліпльоп 92·75, Модржейів 9·75, Островець 26·25, Габербуш 45·00,

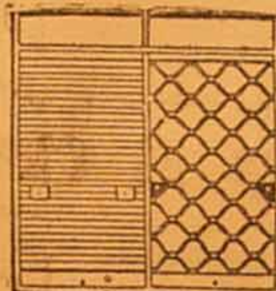
ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

Львів, 18 вересня 1937.

1 кг. масла десер. бльок без оп. 2·95 зол
1 кг. масла бочков. вкл. з опак. 3·00 зол
молоко . . . . 16—17 сот
яйця . . . . 4—4·0 зол

Тенденція слаба на масло і молоко, на яйця вдержана.

ОПОВІСТКИ.

На Поліссі. — Відчит інж. Білинського ілюстр. світлинами, відбудеться у вівторок 21. 9. на ширших сходинах Кр. ім. Г. Барвінок Мохнацького 12. Початок год. 6. веч. Ростим раді. 1688

НАУКА

ШКОЛА КРОЮ ЖІНОЧОГО, ведена паризьким моделістом БІНДЕРОМ, дипльомованим у Парижі, Дрезні, Відні. Професор патронату. Приймає вписи, ціни низькі — **Львів, Оссолінських 12.** 1518 9—12

АНТИКВАРНІ

ВЖЕ НАДІЙШЛИ всі книжки, що бракували в антикварні „Міль Книжковий", Баторія 6. 1666 3-3

МАТРИМОНІЯЛЬНІ

ВДОВИЦЮ — русявку, інтелігентну, симпатичну, до 50 літ, матеріяльно незалежну бажає пізнати бездіт. вдовець під „Емерит 200" рестанте гол. пошта, Львів. 1663 2—2

ІНЖИНІР-кавалір одружиться з інтелігентною, пристійною, шляхотної вдачі панною до літ 35. Побажане поважніше придане для спільного дуже рентовного промислового підприємства. Дискреція запевнена! Неанонімові оферти до „Діла" під „Фортуна". 1676 1—1

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

ДЛЯ ЛІКАРЯ вільне місце у любельськім воєвідстві; бажаний гр.-кат. або православний обряд. Зголошення Тарногруд — аптека. 1675 1—1

ЖАДНА посада, ні праця рук не може Тобі дати того, що самостійний почин, виняткова можливість заробітку скрізь. Також для Пань. „Nowości Praktyczne" Warszawa, oddział 7, Złota 37. 1—1

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

ДАЮ ДОБРУ нагороду за бюрову посаду у Львові. Зголошення в Адмін. під „М-р прав". 1670 1—2

КООПЕРАТОР, вправний книговод-білянсіст з довголітньою працею в кооперативах ріжного роду і кооперативних осередках, шукає в кооперативній установі праці книговода, люстратора, магазинера тощо. Зголошення слати до д-ра Гордецького, адвоката в Косові к. Коломиї. 3—4

КНИГОВОДЧИЦЯ з практикою в промисловім підприємстві шукає праці. Зголошення під „Обовязкова" до „Діла". 1689 1—1

КУПНО - ПРОДАЖА

ОДНОПОВЕРХОВУ камяничку, невикінчену (шкелет), 8 убікацій, кльозети, спіжарки, електрика, 200 сяжнів городу, продам оказійно. Львів (Яловець) вул. Тракт Глинянський 26. Господар. 3-3

МАШИНУ писальну Адлер українсько-польську, майже нову, продає Іванишин, Львів, Городецька 23. 1667 3-3

РІЖНІ

БЮРО ПОЛАГОДИ у Варшаві Олена Васильчук, полагоджує всі справи торговельні та дає інформації, заощаджуючи зайву подорож до Варшави. У домівці Бюра постійний сальон-виставка „Гуцулка", що закуповує і приймає в комісову продаж вироби українського народнього мистецтва, промислу (килими, дївники, вишивки, кераміку й деревляну різьбу). **Варшава, вул. Маршалковська 97 А, м. 2 (тел. 9-83-93).** 1652 3—8

НОВИНА ДЛЯ ПАНЬ. Віденське стриження з валочком 1 зол. Тривка ондуляція 5 зол. Сальон чесання пань — Сикстуська 8, в подвір'ї. 1672 1—2

КОВДРИ переробляю в однім дні за 3.50 Виробник ковдер. Кентшинського 4. 1568 2-2

ПЕЧІ залізні і частини, замки безпеки Сальво, виправи кухонні, приладдя поручає Рентгнер, Легіонів 37. 6—

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, черевні, ниркові, проти усування матки; за гарантією виконує відоме **УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА**, Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2946 87-100

ВІЧНІ ПЕРА направляє дешево „ПРЕЦІЗІЯ" Шайнохи 1 і Рутовського 12. 1477 8—10

ІЛЬКІВ МИХАЙЛО, майстер будівельний, повідомляє Вп. клієнтелю, що перенісся на вулицю Стечковського 1 (Филиповка) телеф. 118-61. Виконує всякі роботи будівельні, пляни, кошториси і т. д. 1655 2—3

ФОРТЕПІЯН першорядний 7⅓, продам на догідних умовинах. Райковський, Фрідріхів ч. 10. 1663 14-20

БРИТВИ

найліпші, гварантовані, світових марок продає по найнижчих цінах оказійно фірма

С. ФЕДЕР

ЛЬВІВ, Сикстуська ч. 7, Коперника ч. 15 а

Матраци, ролети, тапети, фіранки, дивани, меблеві матеріяли, тапчани і т. п.

Проектування і виконання комплетного нутра дому у власних заведеннях тапіцерських і столярських

Т. Кисяк і сини

Львів, пл. Смольки 4

Тел. 24009 і 21985 —40

КІР

Львів, Уейського 6

Тел. 280-88

Станиславів, 3-го Мая 4.

ПЛЯНИ
КОШТОРИСИ
БУДОВИ.

НОВООТВОРЕНА

Кафлярська робітня

ІВАНА ОЛЕКСИНА

при вул. На Байки ч. 7.

Колишнього працівника і управителя знатніших львівських фірм, виконує ставлення печей і кухонь нових; перерібку старих та ощадностеві печі.

БРАТИ ДМИТЕРКИ

єдине українське конц. підпр. самох.-перевозове

Львів, Ринок 43, тел. 272-48

виконує всякі перевози до всіх і усіх місцевостей в краю — дешево, скоро і солідно. Спеціяльні авта для перевозу мебліа, в відповідною кваліфікованою обслугою — дають гарантію найкращої доставки. 1428 11—40

ВУГОЛЬ — КОКС — ДЕРЕВО

в найдобірніших якостях доставляє

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

Львів, Ринок ч. 36.

Тел. бюра 103-27, тел. складу 269-68.

Інформації: Бюро — Ринок 36, та склади: Ринок 36, Личаківська 115, пл. Більчевського 3 і Солодова 14

Точна вага. — Солідна обслуга.

На осінь солідні матеріяли на мужескі одяги і реглани — наймодніші жіночі сукні і плащі — шкільні мундурки у великому виборі поручає

МАНУФАКТУРА

ЛЬВІВ, пл. КАПІТУЛЬНА ч. 3.

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Косметичний Інститут і Лабораторія

Д-ра О. ТУШИЦЬКОГО

Львів, вул. св. Софії ч. 3. Тел. 205-28

УСУВАЄ: аномалії цери, зроговатіння, пігменту волосся, близни, дзьоби по віспі і плями. Масажі, тривале усування морщин, жилків і відморожень власною методою. Тривале усування оволосіння ніг катафорезою. Сталі рум'янці підшкірним запусканням краски (татуування). Урядово затверджені косметичні курси закордонної програми.

Спеціяліст венеричних та шкірних недуг і лікарської косметики

Д-р ФІШЕР

б. довголітній лікар асистент дерматольог. клінік у Берліні, Відні та Празі

перенісся і ординує тепер від 9—1 і 3—7

ЛЬВІВ, ВУЛ. КІЛІНСЬКОГО 3.

напр. Віденської кав'ярні

Тел. 251-68. Сепаратові ждальні.

Подяка.

До Хв. Ф-ми **М. ФРАЙЛІХА**

Львів, Городецька 35.

З приємністю посвідчаю Вам, що заложений мені пропукличовий обосторонній бандаж вилікував мене зовсім з пропуклини і нині нема в мене ні сліду з цієї недуги.

З високим поважанням

Володислав Шимкові

П. Держ. Поліції, Зимна Вода.

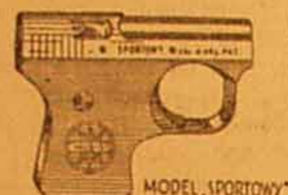
Д-р Ігнатій Левенгек

в недугах міхура і сечового органу

ЛЬВІВ, ТРИБУНАЛЬСЬКА 4. Тел. 248-11 1—10

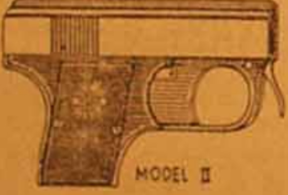
Шукаєте праці? --

Певно найдете її, якщо дасьте оголошення до нашого щоденника

7 РІЖНИХ МОДЕЛІВ
АЛЯРМОВИХ ПІСТОЛЕТІВ
МАРКИ

„MUBIS"

1) Модель „Спортовий" одностріольний кал. 6 мм.
2) Модель „Люксусовий" одностріольний кал. 6 мм.
3) Модель І. одностріольний кал. 6 мм.
4) Модель II. восьмистріольний кал. 6 мм.
5) Модель III. двостріольний кал. 320 мм.
6) Модель IV. пятьстріольний кал. 320 мм.
7) Модель V. шістьстріольний кал. 6 мм.

Можна дістати всюди без дозволу.

Виріб першої в Польщі фабрики алярмових пістолетів „МУБІС" Інж. Неполомський і С-ка, що дає гарантію за кожну штуку.

Не дайте себе обманути оголошеннями невідомих фірм, що висилають безвартісну тандиту невідомого походження.

Купуйте тільки в крамницях і зверніть увагу на фабричний знак з написом „МУБІС", бо тільки тоді можете бути певні, що дістаєте повновартісний, гарантований товар, по поміркованій ціні. Набої „Фльоберт" 6 мм. дістанете в крамницях по ціні зол. 2.50 за 100 шт.

Якщо у Вашім місці замешкання нема крамниці, що продає алярмові пістолі марки „Мубіс", напишіть до нас, а вкажемо Вам найближче місце продажі, де будете солідно обслужені.

ФАБРИКА МАШИН І МЕТАЛЕВИХ ВИРОБІВ

„МУБІС"

Інжинір Неполомський і С-ка

Спілка з обмеженою відповідальністю

1594 Варшава, Огородова 50.

ЯПОНСЬКИЙ БІЛИЙ БОЗ

ПУДЕР З ПУШКОМ

в наймодніших красках

ціна зл. 1.25

Й. ШАХ ВАРШАВА

Незрівняний в якости пудер і крем

ЯПОНСЬКИЙ БІЛИЙ БОЗ

завдяки якому стає цера

ОКСАМИТНО-МАТОВА

ПУДЕР

перевищає все

ЗАПРОШУЄМО ВСІХ!

Оглянути наш найбільший склад на осінній сезон. — Багатий вибір светрів, білля, панчіх, рукавичок і т. п.

„ГАЛЯНТЕРІЯ"

С. ДУЧИНСЬКА

ПЕРЕМИШЛЬ, КАЗИМИРІВСЬКА 26.

Великі новости! — Ціни невисокі!

ОСІНЬ

вимагає теплішого вбрання. Маємо вже на складі нові матеріяли; жадайте зразків — висилаємо даром.

ВИСИЛКОВИЙ ДІМ

Е. Ф. БОРИС

Перемишль, Францішканська 18.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0,35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках	зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	зол. 0.10
шукаючі праці	зол. 0.05

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1	зол. 450.—
Остання сторінка 1/2	зол. 250.—
Остання сторінка 1/4	зол. 130.—
Остання сторінка 1/8	зол. 70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.